

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל')

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת לך לך תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

בבא בתרא. יש נוהלין – פרק שמיני דף קלא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רמ"ט תוספות

1 **ושמע מינה** אפילו בבראי נמי – אפילו בלא תנאי בית דין. ודחי משמע המנהג: הלא כתב
 2 לה – חייב, נופם שהוא תנאי בית דין. אבל כהב' לא אפילו בלא תנאי בית דין –
 3 חייב, דברבאי נמי קאמר. אמר ליה האי און אום מקה דבר שלא בא לעולם. ואם כן,
 4 אפילו כתב לה, על כרחך לא קט אלא משום דאף בית דין, והבא נמי על דברבאי
 5 אלא – תנאי – דהא קט משום דף תנאי בית דין?
 6 ומכל מקום שפיר קאמר ליה רבי תנן לרבי:
 7 שניתם משנתכם כרבי יוחנן בן ברוקה. דאית ליה
 8 דמתינו 'תנן' בשכיב מרע. ולחייב הכא אפילו
 9 בבראי קטן, משום תנאי בית דין. דאילו לרבנן,
 10 כיון דבעלמא לא מהני לישנא ד'יריתך' אפילו
 11 בשכיב מרע. לל' הזה ליה למתני הכא 'יריתך'
 12 אפילו משום תנאי בית דין, אלא 'יסבון מבני
 13 חרי'. אמר ליה אביי משום קאמ' ליה בלשון
 14 'יריתך'. פירושו: אף על גב דלא קטא אלא משום
 15 תנאי בית דין, לפי שאין אדם מקנה דבר שלא
 16 בלא לעולם. מכל מקום יש להחיות דברבאי ולא
 17 אמריתן. דאי לא אמר בעלמא בבראי – לא הזה
 18 ליה לתנא לאפוקי בלשון 'יריתך' משום תנאי בית
 19 דין, כיון דלא מהני בעלמא. אלא הזה ליה
 20 למתני 'יסבון' ולהתקן ליתרוף ממשעבדי, או
 21 יחידה תנאי בית דין שלא יטרף אלא מבני חרי.
 22 אלא דאי בבראי נמי אמר. דהר אמר אביי: לא
 23 מלתא היא דאמר, תנאי רב הוה ליה ליה
 24 בירושה וזהו במתנה. אפילו רבנן מודו. ולעולם
 25 רבי יוחנן בן ברוקה לא אמר בבראי בעלמא. ואם
 26 כן שפיר קאמר רבי תנן לרבי: שניתם משנתכם
 27 כרבי יוחנן בן ברוקה. ולדרידי, אין 'יריתך'
 28 לחידיה מהני בשכיב מרע – בבראי נמי תנן ליה
 29 במתנה וירושה. אבל לרבנן, דאמר: לא מהני
 30 'יריתך' לחידיה בעלמא כלל, אפילו בשכיב מרע
 31 אם בן הדין תני 'יריתך': אף על גב דמתינו
 32 'יריתך' משום דיאכא מתנה בהדיה, מכל מקום
 33 לא זהו ליה למיתני. לא מהני כלל לחידיה
 34 אלא עם ומתנה. אלא 'יסבון מבני חרי' הזה ליה
 35 למיתני. ולעולם בבראי לא אמר. ובקונטרס
 36 פירשו: משום דמפיק בלשון 'יריתך'. ואון זה מקנה
 37 לדבר שאין בעולם, שכן איתן במתנה בלא אלא
 38 לאור מתנה – וזו הדין כבר בעולם, והכא
 39 תנאי בית דין קטן. ואין נראה, דבריש 'מי שמת'
 40 (בבא בתרא ק"א, ב) אמר: אימור דשמעת ליה
 41 לרבי נאמר כי לדבר שאין בעולם מי אמר? אף
 42 על גב דכשילדה כבר הועבר בעולם
 דלמא

1 ואל תמיר – לררן מנייה, אלא כפי שדעתכם נוטה. דאין לו לדיין אלא מה שעניו
 2 ראותו. כדתיבא במסכת נדה בשילדה בריק שני (ב, ב) רבי ראה דם בלילה וטימא,
 3 ראה ביום וטהרו, המהין שעה אחת ורואה, חור וטימא. אמר: אי לי שמא טעיה.
 4 משמע: דאי טעה, דהניא: לא יאמר חכם אילו היה (לא) יצריך לזהות: (לו) היה
 5 טמא, אלא אין טעה. ורואה חכם אילו היה (לא) יצריך לזהות: (לו) היה
 6 והוא הדין לדבר תחלו בסברא, דאין לו אלא
 7 מה שלבו ראותו. ובפרק קמא דסנהדרין נפקא
 8 לן מ'דומעבס דברא המשפט' – ענכס דבר, /
 9 ענכס במשפט, אף לו לדיין אלא מה שעניו
 10 ראותו. בבראי היאך – בריא שאמר 'פלוגי'
 11 יירש שדה פלונית', מי אמר רבי יוחנן בן
 12 ברוקה דקני, כיון דמאי לירושה? בר אורתי
 13 חרי. ראו דאמר רבי שדלך למות, וקרנא
 14 כיה 'ביום הנחילה את בני'. דאמר ליה רבי
 15 תנן לרבי – שם שטרך ומתנה. שניתם משנתכם
 16 – אתם סבורין דשטרך שראל כרבי יוחנן בן ברוקה
 17 – דאמר: אם אמר על מי שדאי יורשו
 18 – דבריו קיימין. רבי נתן – בבלי היה.
 19 ששניתם – בכתובות: לא כתב לה לאשתו
 20 בכתובתה 'בני דברין יהוה ליכי מטאני' –
 21 אם מתווי כחיי ואירש כתובתי, בני הכרים
 22 שתלדי לי עם יירושה לאור מותי. יתר על
 23 חלקם שחילקו עם אחרים שיהיו לו מאשה
 24 אחרת. שהוא תנאי בית דין – שכתב דין,
 25 תקנו כתובת בנין דברין. כדאמריתן בכתובות,
 26 בני שיקפון אדם ויתן כולו כבנו, דאם נתן
 27 לבתו – אינו יוצא מותר אלא כבת מותה
 28 קודם בעלה. שירשו בניה את כתובתה אור
 29 מות בתה. והוא שיהא שם מותר דיני,
 30 שאלתם. מירש האב את בניו, כרבי יוחנן.
 31 בן ברוקה, וזהו לכם לשנת משנתכם כדברי
 32 הכל, ולא אליבא דירודאה ואמר ליה רבי
 33 יסבון תנן – ודברי הכל היא. אמר דרי אמר
 34 רבי: לידות ושטות היה בי שהעוית פני בנתן
 35 דבבל, ודחייה ברב שנינו. ודאי 'יריתך'
 36 תנן, דהא קיימא לך דכתובת בנין דברין לא
 37 טרפא ממשעבדי מנה משמע אבדין. ואם
 38 'יסבון' תנן, דמשמע לשון מתנה – הוה
 39 טרפא מעשבי, אמר דכא לאור (מקום) הוי
 40 משום ממשעבדי, שדרי כל נאסיד ממשעבדי
 41 לכתובת אמן, ואי מהחיא שעתא חלה מתנתו
 42 הוה טרפא ממשעבדי. אמר משום הכא
 43 אמריתן ליה, דלשון ירושה היא אלא
 44 לאור מתנה, משום הכי לא מטרפא ממשעבדי, וזהו
 45 יתור ליה הוא דלא צריך. ושפס מינה אפילו בבראי קאמר – ואפילו תנינן 'יסבון', ממילתיה דרבי נתן דאמר: שניתם כרבי יוחנן – איכא לאוכוחי דברבאי
 46 קאמר רבי יוחנן, ופשיטא בעיא דרבא לנמי. ולא התייר כל כן אלא כדי לסייע בדיו של רבי. אמר רבי דהוה מקשה לרבי, איכא למימר דתינו 'יסבון', ובסיכא
 47 ליה דטרף ממשעבדי. ורבי נוסח סתם כרבי יוחנן בן ברוקה – משום דהוה מכבדא לעילא. אמר רבי וזיקא אמר רבי אמר רבי תנאי אמר רבי אמר רבי אמר רבי אמר רבי
 48 אמר רבי הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה. אלא סברא – דריבא לאודי מדעש לאורד בלשון ירושה בי הכא. שיריש כתובת אמן והמותר של שתי כתובות תולקין. אמר
 49 ליה בר פפא לאו אבעיא דרבא קאי, דהא אפישטא. אלא אמאי דקאמר ליה רבי לרבי נתן, והכי קאמר: למה ליה לרבי למימר לרבי נתן?
 50 'יסבון' תנן, לאוקמוס מתניתין לדברי הכל? וזו תנינן נמי 'יריתך' – דברי הכל היא דהא בן למנא אמר 'יסבון' תנן, בן למנא דאמר 'יריתך' תנן, איכא לאשויי:
 51 אמאי קניא אלא מתנה כלל? לא אף אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, ובעשת נשואין לא באו משום לעולם שהוא מקנה ליה אמר רבי יוחנן – אלא משום דלכך נטה אור רבי אמר דאמר
 52 אדם מקנה כו' – דני מילי לדבר שישנו בעולם, דכיון דהמקבל בעולם – יכול הנותן לשעבר עצמו לו שיהו לו מה שיקנה לו. אבל הכא – לא מצי משעבד
 53 נפשיה על גב תנאי בית דין שאני – דאלים תנאי בית דין, משום דהפקר בית דין הפקר, להקנתא אפילו לדבר שלא בא לעולם. והבא נמי אלימ תנאי בית דין,
 54 ואף על גב דאמר רבנן דלשון ירושה בעלמא לא קני – דהא קני, ואפילו כרבנן אתאי מתניתין. אמר ליה שמוס דמפיק ליה בלשון ייתון – בן ברוקה לא קאמר
 55 ליה הכי: משום דהוה אמר ליה רבי נתן, ומפני מה נתחכם לשון 'יסבון' ונתיתם לשון 'יריתך' – אלא משום דלכך נטה אור רבי יוחנן בן ברוקה. ומשום הכי
 56 אמר ליה 'יסבון' תנן, והדר מתרסר רבי בעצמו. משום דכי הוה מקש ליה אמאי שניתם 'יריתך' – מצי אמר ליה משום הכי שנינן 'יריתך' – לומר דלא טרפא
 57 ממשעבדי. אלא מלתא היא דאמר – ודאי לא היה צריך רבי לומר 'יסבון' תנן, ודבלא שום דיקו מתניתין אפילו רבי תנאי. איתא. וזהו סתם בספסי הירודאה. משום
 58 דכתובות: לא על פי שכתב לה 'בני נתקנו וכו' ומיתקנו מבסכא אור מיתני, בדאמר רבי אילעור בן עזריה מלקט. הוה לשון מתנה סתם. אפילו רבנן מודו, כדתנן
 59 במתניתין: כתב לשון מתנה בין בחללה בין באמצע בין בסוף – דבריו קיימין, ואוקימנא אפילו בשני בני אדם שדו, ובלבד שיהא חור כדי דבור. והכא, שתי
 60 תקנות הללו, כיון דבבא אחת תקנו – הוי כמו תוך כדי דבור. והאי דקתני לשון 'יריתך' – לאשמעתין דמתניתין דרבנן מודו אפילו בשני בני אדם ושתי שדות,
 61 כמא

בבא בתרא. יש נוחלין – פרק שמיני דף קלא עמוד ב – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
תוספות

1 **ספאי** יבחד ב' דינא איתקון – דליהו בתוך ד' דינא בתרי ב' דינא איתקון, ולא קאי האי אחאי כלל, ולא מהני לשון מתנה דיה איהו אל סלקא יעתך – דבתרי
2 ב' דינא איתקון, אף הגנות אינן נזונות אלא לאחר מירת אביהם – ובחזיו איך כופין אותו לזון אתו, כדאמרין במכתובת. אבל כפיין לזון אתה סלקא בבורא, ולקוי כדאמר
3 "עורבא בעי בני, והדחא גברא לא בעי בני", וילפינן תקנה מתקנה – וכדון דבחד ב' דינא תקון לזון, ולא מפרש בהקטנת חילוק בני לזו – מסתמא בחד ענין תקניה.
4 אבל אי בתרי ב' דינא איתקון – דלמא חד ב' דינא קאי אמריהם, וחד אלאחר מיתה, והכי ליה אפי' מהאי? קוליס אפי' לך בתרי ב' דינא איתקון – ואין כאן תוך כדי
5 דבור, ומשום הכי אעתיך למימר לרבי "סבך"

1 **דלמא** בתרי ב' דינא איתקון – פירושו דספיקא
2 הוי אי אמר בבראי אי לא, ולרביעי יצחק
3 נראה: דבראי נמי אמר, מדאמר רבי תנן: שנתם
4 משנתכם כרבי יוחנן בן ברוקה.
למחצה

6 **ויזנו אלא לאחר מיתת אביהו;** אי אמרת בשלמא בחד ב' דינא איתקון, היינו דילפינן

7 **תקנה מתקנה, אלא אי אמרת בתרי ב' דינא איתקון,** היכי ילפינן תקנה מתקנה?
8 **ממאי?** דלמא לעולם אימא לך: בתרי ב' דינא איתקון, ובי דינא פתרא תקון כפי דינא

9 **קמאי,** פי היכי דלא תקשה תקנתא אפנתא. אמר רב יהודה אמר שמואל: הבותב

10 **כל נכסיו לאשתו – לא עשאו אלא אפטרופא.** פשיטא, גנו הגדול – לא עשאו

11 **אין אפטרופוס;** גנו הקטן ממאי? ואימור, רב הנילאי בר אדי אמר שמואל: אפילו

12 **גנו אצל המוטל; גרוסיה.** פשיטא, גנו ואחר – אחר במתנה ובגו אפטרופוס. אשתו

13 **ואחר – לאחר במתנה ואשתו אפטרופוס.** אשתו ארוסה ואשתו גרושה – במתנה.

14 **איבעיא להו:** בת אצל הבנים, ואשה אצל האחים, ואשה אצל בני התעל, מהו? אמר

15 **רבנאי, משמיה דרבא:** בכלהו לא קנה, לבר מאשתו ארוסה ואשתו גרושה; רב עוריא

16 **משמיה דרבא אמר:** בכלהו קני, לבר מהאשה אצל האחין ואשה אצל בני התעל.
בעי

דעתו. ובכשימר מרע מיירי, ורבא בעי לקמן בבראי היאך, ומשום הכי נקט לה הבא. וכן ארי ד'תן תחם' דלקמן נמי, משום דרבא בעי עליהו נמי בבראי היאך. ודקא כל נכסיו,

דליכא שיעור לא במקריע ולא במטלטלי, אבל אי איבא שיעור – קתנה, ומיהו, הבותב נכסיו לאחר, שאין בו אומדן הדיעה, שאינו חש כל כך בבראי – אמרין לקמן דרבא בתב

לא כל נכסיו. אם מת – קנה הכל. רבין דלא שיער מיד – צוצת שכב מרע אזו וזו, שהיה ראוי למות. והוה דבריו כמתובסין. הכי רסין לה לביטול פשיטא בנו הגדול

לא עשאו אלא אפטרופוס בנו הקטן מאי אמר רב תנאי בר אדי אמר שמואל אפילו קטן המוטל בעריסה. פשיטא בנו ואחר אורי משום מתנה ובנו משום אפטרופא. אשתו

ארוסה ואשתו גרושה משום מתנה. איבעיא להו תב אצל הבנים אצל האחין ואשה אצל בני התעל מהו. אמר רבנאי משמיה דרבא בכלהו לא קני לבר מאשתו ארוסה

ואשתו גרושה. ורב עוריא משמיה דרבא אמר בכלהו קנו לבר מאשה אצל האחין ואשה אצל בני התעל. רבי בעי בבראי היאך וכו' – והכי פירושו: פשיטא, בנו גדול שכתב

לו כל נכסיו לא עשאו אלא אפטרופא. הדיעה הוה שיהיה לו אחיו כבוד, שהרי חיבין כבודו, כדאמרין (כתובות ק"ג א) "זאת" – לרבות אחיך הגדול, ואומדן הדיעה הוא

שלבכדו נתחבן. בנו קטן מי אמר כיין דקטן הוא אינו דקטן, ולפתנה איכיון. או דלמא אפי' קטן רובל לכבודי? אפילו כפי המוטל בכבודו, ורעה או אחי כבודו, ולא

עשאו אלא אפטרופא. פשיטא בנו ואחר כו' – כלומר, פשיטא אי שכתובתו לא נכסיו לבנו. שקרוב לו יותר מכל קרוביו ורעה בכבודו יותר, ואי הוה לו נכסיו לאחור לרב

חיש לכבודו כלל – בתני ענינ פשיטא לי. דאדר במקום גנים – משום מתנה, דלכבודו לא חיש אלא להקנותו לתת לו במתנה. דאם לעשותו אפטרופא נתחבן, בשביל שאין

בניו דודיק בני משא ומתן – היה לו לומר פירושי: אי ערשה אשתו אפטרופא, והיא לה לכתוב אשתו מתנה. ובנו במקום הבנים – משום אפטרופא. ולא רסין; אשתו

ואשתו משום מתנה משום אפטרופא. דאי שמואל אלא הדידות כל נכסיו לאחור לא עשאו אשתו מתנה. ובנו במקום גנים הוא דמיירי. והא לא קאמר נמי

אשתו פשיטא משום אפטרופא – היינו משום דקאמר לה שמואל בהדיא. אבל בנו ואחר, וכל דמי ולא איירי בהו שמואל בהדיא – הדר נקט לפרושיהו, כן נראה בעיני. ויש

מפרשים: בנו ואחר – שנתן להם ביהד לשניהן כל נכסיו. ואין נראה בעיני, דאם כן אמאי בנו משום אפטרופא? והלא הוא נתן מתנה לוה ומתנה לוה, והא חזי היאך תבה

בכל הנכסים, ובנו אמאי יהיה אפטרופא? והלא לא כתב לו כל נכסיו ואם יש לפרשה במתנה לשניהן ביהד – הכי פשיטא. אחר משום מתנה, וכהו בחצי הנכסים שכתב לו,

ובנו משום אפטרופא לאחיו בהיותו חצי הנכסים שכתב לו. רבין דליכא שיעור לבנים, שהרי לאחור נתן חצי הנכסים ולא נשאר לפניו כי אם החצי שכתב לבנו – הרי הוא כבנו

שכתב לו כל נכסיו שיש לו דמי, ולא עשאו אלא אפטרופא. ומיהו, לא נהרא לי כלל, דלא דמי לסיפא דקאמרין; אשתו ארוסה ואשתו גרושה במתנה. דהדיא דאי או א

קתני, והוא חזין לך גריא. בנו ואשתו לא רסין, ומיהו, חזין כך נראה בעיני: כתב לאשתו במקום בניו, כדאמרין (כתובות ק"ג א) "זאת" – לרבות אחיך הגדול, ואומדן הדיעה הוא

במקום אשתו, חזיקו: אם יש להו חזן אצל בניו, כדאמרין (כתובות ק"ג א) "זאת" – לרבות אחיך הגדול, ואומדן הדיעה הוא שכתב לאשתו במקום אשתו דהיינו אמם

קאמרין. ואם אין לו אחין – דאי שישום מתנה כתב לו. דליכא מילי משום אפטרופא, דאינו רעה שתכבד אדם את הקן, דאדרבה, הוא ואחיו שתבן יבכונה, כדאמרין;
הכותב כל נכסיו לאשתו – לא עשאו אלא אפטרופא. אשתו ארוסה או אשתו גרושה – מודה שנואל הנכסיהו חיבה, וכדון דלא גייס ביה – לא חש בכבודו, אלא מתנה
הוא רעה ליתן ליה, (היה – בנו ואחר, כגון בנו וכן בנו שמת. שהוא ראוי ולידושו כמו בנו, הוא אחר אצל בנו, או כגון שקיבל עליו לזון את בן אשתו. אם כתב לבנו –
פשיטא ולא עשאו אלא אפטרופא, דרעה שיכבדו אותו בן או בן אשתו, אבל אם כתב לבן בנו או לא אשתו, וכל שכן לאחור בעלמא – אמרין לו כל נכסיו, דלכבודו, ותחבין
למתנה. אשתו ואחר שדון בביתו, אם כתב לאשתו – משום אפטרופא, הדיעה הוא שיכבדה אחרים. אבל אם כתב לאחור – ודאי למתנה נתחבן, דאינו חש שתכבדו אשתו.
נראה לי: בנו ואשתו, אשתו – משום אפטרופא, ובנו – משום מתנה, דאדם רעה שיכבדו בניו את אשתו אפילו אינה אמם, קטן חיבין בבריהו, דרדישין (שם) את אבין" –
לרבות אשת אבין, וכל שכן זו שהיא אמם. אבל אשתו – אינו רעה שתחבה לכבד את בניו. אשתו ארוסה ואשתו גרושה במתנה – דאין חושש לכבודו, זו מפני שהייתה
זו מפני שלא התיבסה עיניו, עד כאן. תב אצל הבנים – בני דרעה אשתו לענין סביסין מעיטין, דאמרין: הבנות זונות והבנים חירור על פתחיהם – אלמא דרדישין
לקיאר דבנות מקיאר דבנים, ואיכא למימר דרעשא אפטרופא. או דלמא דני מילי לענין חרות פתחים, אבל כי דאי גאונא שיכבדה בניו – לא חש לכבודו. ואשה אצל האחין
– שאין לו גנים ואל אבא אצלן, וכיון דאחין אינן חיבין בכבודו אשתו כלל – אינו חושש שיכבדהו, ומתנה הוא דיהב להו. או דלמא, דאי דרשטו ככופו דמיא – רעה שיכבדהו
ואפטרופא שיהי. ואשה אצל בני התעל – דלא חזי להו בני מננה, דנימא: אפטרופא שיהי כדי שיכבדהו בניה, שתיחבן בכבודו. אבל יש לו גנים ומתנה אחרת, אולי חיבין
בכבודו לכך כן אלא מיתורא דקרא "את אבין" – לרבות אשת האב, וכל מי שאינן חיבין בכבודו – אינו מקפיד אים אין מכבדין אותו, וגם היא לא תקפיד אים לא יבכדהו אלו.
והלכך גם הבעל אינו חושש, ולמתנה איכיון. אמר רבנאי משמיה דרבא כולו – הך חמש נשים לא קנו, לבר מאשתו ארוסה ואשתו גרושה. ורב עוריא משמיה דרבא אמר
כולו – הך חמש נשים קנו, לבר מאשה אצל אחין ואשה אצל בני התעל. ובסברת בעלמא פליגי. ובת אצל הבנים וכדא איכא בנייהו, לרבינא לא קניא לרב עוריא קנאי.
בעי

בבא בתרא. יש נוחלין – פרק שמיני דף קלב עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רש"י תוספות

1 **בני רבא ברייא** — שכתב כל נכסיו לאשתו, ולכל הני דאירי שמואל, אם
 2 כתב להם במנתה מהיום לגמרי, אי נמי מהיום ולאחר מיתה, מי אמרינן מנה
 3 גמורה היא, דאי משום כבודה — הא קאי הוא, ויכבודה מאמתו. דלישתמעון מלה
 4 **מהשתא** — לפי שידועין שעתידין להיות כפופין לה. הכותב — במנתה. פירות נכסיו
 5 — שעבדיש בעין, אי נמי, דאקני לה קרקע
 6 לפירותיה, דאקני לה בגופא דארעא דבניה.
 7 **נעב** — כל תרובתה מן הקרקע, דבשביל קנייה.
 8 זו לא מחלה שעבוד תרובתה של הקרקע, ואם
 9 כתב לה קרקע פירות לגמרי, מחזיקין או שלש
 10 אף זה רביע — גובה תרובתה מן השאר, וילא זו
 11 אף זה קנין; כתב לה פירות, ואפילו קרקע.
 12 ויזו; האי דקנינא למחצה לשלש ולרביעי —
 13 כיון דאי צריך לומר דזו מיפרשא, ולא דוקא
 14 נקט כי האי סידרה הכא, אלא סידרה דבבלי
 15 דוכתא רגיל לומר כן. כתב לה נכסיו לאשתו
 16 — אקני סלקא דערך השתא — אפילו במקום
 17 גנים, דאמר שמואל לעיל, לא עשאת אלא
 18 אפטרופאי, והכא קאמר רבנא, ויצא עליו שם
 19 חוב — שקדם למתנה זו, ומיהו, לכתובתה לא
 20 קדם. תקרע מתנתה ותעמוד על כתובתה —
 21 דליפת כחח נכתבה מנהו זה, ולכותב במנחה
 22 נכסים, אבל היא לא מחלה שעבוד כתובתה
 23 שקדם נכסיה הללו בשביל מנהו זו, שאם היטבל
 24 מנהו זה בעיני כל חוב הקודם — תחזור
 25 עליה מזה שבביל תרובתה, והלכך רוצה היא
 26 שתקרע מתנתה, תקרע כתובתה — ולא דוקא,
 27 שהיא אינה מוחלת כתובתה בשביל שום מנה
 28 שנתן לה בעל, דאי קנה נכסים אחריו —
 29 תגבה מן כתובתה, כדאמרין לקמן בשמעתין;
 30 שהיא כן כתב לה דקניא ודעתיה אנא למקני.
 31 אבל מהנהו נכסים דידכיה לה — מחלה שעבוד
 32 תרובתה, דמענייה לא תגבי תרובתה, והואיל

1 **למחצה** לשלש ולרביעי גובה תרובתה מן השאר — תימה, מאי קא משמע לך פשיטא
 2 ואומר רבינו יצחק: דרבותא קא משמע לך, דכשתון לה פירות שהיא אחת שתי
 3 שנים או שלש — וזו יוכלו היתומין לשעון ולומר שתטול תרובתה מאותה שדה שיש לה
 4 פירות, אלא גובה תרובתה משאר שדות שאין לה בהן כלום. לפי שרוצה לטול תרובתה
 5 מיה, ובשדה שיש לה פירות אינה יכולה ליחנת
 6 מכתובתה עד שתי שנים או שלש, שהן זמן
 7 פירותיה.

מכלל

1 **למחצה** לשלש ולרביעי — גובה תרובתה מן הקרקע; **למחצה**
 2 **למחצה** לשלש ולרביעי — גובה תרובתה מן השאר. **כתב כל נכסיו לאשתו, ויצא עליו שטר חוב** —
 3 **רבי אלעזר אומר:** תקרע מתנתה ותעמוד על כתובתה, והנכסים אומרים: תקרע תרובתה
 4 ותעמוד על מתנתה, ונמצאת קרחת מפקאן ומפקאן; ואמר רבי יהודה הנחתום: מעשה ואירע
 5 התקרב בבת אחותי פלה, ובא מעשה לפני חקמים ואמרו: תקרע תרובתה ותעמוד על
 6 מתנתה, ונמצאת קרחת מפקאן ומפקאן; מעמא דיצא עליו שטר חוב, הא לא יצא עליו שטר
 7 חוב — קניא; ובמאי? אילמא בשכיב מרע — והא אמרת: לא עשאת אלא אפטרופא; אלא
 8 לאו בקריא. — לעולם בשכיב מרע, ורב עיריך מוקף לה בכיוליה, רבינא מוקף לה באשתו
 9 ארוסה ואשתו גרושה, אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב חנמן, הלכה: תקרע תרובתה
 10 ותעמוד על מתנתה, ונמצאת קרחת מפקאן ומפקאן. — למימרא, דלא אילול רב חנמן בטר
 11 אוסקינא? והתניא: הרי שהלך בנו למדינת הנם, ושמעו שמות בנו, ועמד וכתב כל נכסיו
 12 לאחריים, ואמר כך בא בנו — מתנתה מנתה; רבי שמעון בן מנסיא אומר: אין מתנתו מתנה,
 13 שאילו היה יודע שגנו קיים לא פתקו; ואמר רב חנמן: הלכה פרבי שמעון בן מנסיא;
 14 ושאני תהם, דניחא לה דתיפוק עליה קלא דכתביניהו וניהלה לתנהו נכסים. תנן תהם:
 15 הכותב נכסיו לבניו, וכתב לאשתו קרקע כל שהוא — אבדה תרובתה. — משום דכתב לה
 16 קרקע כל שהוא אבדה תרובתה? אמר רב: בגמרה לתן על גדה. ולשמואל אמר: בגמולק
 17 לפניה והיא שותקת. רבי יוסי ברבי חנינא אמר: באומר לה "טלי קרקע זו בתרובתך",
 18 ומוקלי

1 **מנתה תם** באו לידה, דאינה נותנת אל לה שטא יבא על חוב ויטרפה בחובה. הלכך, קרקע תרובתה לגבי חוב נכסים, שלא תטרף. ותעמוד על מתנתה — אם אפשר לה
 2 להחזיק, הלכך, כיון דלא תיחא מתנה — נמצאת קרחת מפקאן ומפקאן, ומיהו, מוחלה בשעת ליאת, והדאי מתנה גמורה היתה באותה שנה, דדאי אי משלך לה
 3 בזה, וכדאמר רבא בפסחים פריך "כל שעה" (ג, ל) דבעל חוב נכסיו והוא נזכר. **בבת אחותי בלה** — בלתי אחותי בלה. **שכתב כל נכסיו**, ואיך קרב בעל חוב דבני
 4 לבנות חובו שקודם למתנה ומאוחר לכתובתה. קניא — ולא אמרינן עשאה אפטרופא. אלא לאו ברייא — ושמע מיה דברבאי קניא. דליבא למיטר אפטרופא עשאה, דהא קני
 5 הוא, ובשכיב מרע איירי שמואל, ולא בבריאי. רב עיריך מוקף במלוהו — כדאמרין לעיל: כולחו קטן — והדיני בת אצל הבנים, ואשתו ארוסה ואשתו גרושה, והכא נמי, דף אשתו
 6 דקני — היינו אשתו ארוסה ואשתו גרושה, ומיהו, בבת אצל הבנים ליבא לאוקומה, דהא אשתו קטני. ואי קשיא: דהא רבינא נמי באשתו ארוסה ואשתו גרושה מוקף לה, כדפרש
 7 לקמיה, ואם כן אמאי קאמר תלמודא רב עיריך מוקף לה בכולהו? לימא נמי: רב עיריך מוקף לה באשתו ארוסה ואשתו גרושה, דהא ליבא בעיניהו אלא בת אצל הבנים לחוד,
 8 כדפרשיית לעיל. ובבת אצל הבנים ליבא לאוקומה, דהא אשתו קטני חריף: משום דאמרין לעיל: רב עיריך משעיה דאמר רבא כולחו קני כו' — הילכך נקט נמי הכא כי ההוא לישא
 9 לעיל. דבי רסין: רבינא מוקף לה באשתו ארוסה ואשתו גרושה. אמר רב חנמן חלבה תקרע תרובתה ותעמוד על מתנתה — ודלא תטרוף תרובתה מרבי נכסים אף על פי שקדמה
 10 לבעל חוב, שהרי מחלה שעבוד אצלם משום דבאו לידה במנתה, ומיהו, אם קנה נכסים אחריו כן — תגבה מן כתובתה, כדאמרין לקמן בשמעתין, והא דאיצטריך רב נתנן לפסוק
 11 הלכה בתרביס — היינו משום דאיבא לאקשווי אלאשווי אירידי, ברמקשי ואולי, ואשמעינן רב נתנן דשנייא דקא משענין דלא תקשי רידיה אירידי — שנייא הוא. ואם לא אמר
 12 הלכה בתרביס — הוה אמתא דסבידא ליה רבי אלעזר, כדמוכחא דף מילתא דלקמן. ושמעתין: ורב נתנן לא אולי בטר אופרטא — דהא מאומדן הדעת יש על פי לומר דלא מחלה
 13 שעבוד הינו נכסים בשביל המתנה — שהיא לא פירש בשעת מתנה; בשביל שאני סבור שמת בני אני נתן מתנה זו. ויזע — היינו אומדנא, שאם לא פירש נמי
 14 ונמי שפירש זמני, ונעשי — ובא נמי בטר אומדנא אילו רב נתנן, דלישתמעון תרובתה — נדיחא לח בהך נתנן. ומשום דתיפוק קלא דאידיד מתימנא רושעה גבי בעלה, ומשום
 15 הדי כתב לה כל נכסיה, ובהדיא הנהא מחלה שעבוד תרובתה, ואמרה: אי אתי בעל חוב וטרף להני נכסי — לא חישבנא, תנן תהם — במסכת פאה, ברוך פוק שלישי (משנה זו).
 16 ומשום דבעל חוב לא ברייא היא, נקט לה נמי הכא. הני רסין לה היתוב נכסיו לבניו, ולא גרסינן "כל", ובתב לאשתו קרקע כל שהוא — ולא פירש אם לפרעון תרובתה אם
 17 לעמוד עליה, ולא לפרעון תרובתה — הרי הוא כמו שפירש לה קצת תרובה, וכולי עלמא מודו דמה שנתן לבניו אינו כלום, דממעודה היה לכתובתה. אבדה בתרובה — אלא אבדה
 18 אבדה ממש, שאם יקנה נכסים אחריו, כן תגבה מן חפציה, ולא תהיה לה היתוב נכסיו לבניו, ולא גרסינן "כל", ובתב לאשתו קרקע כל שהוא — ולא פירש אם לפרעון תרובתה אם
 19 אחרים — הרי הפסידה, שנאלץ נתןן לבעול לא תגבה עה, והתרצית להם במנהגו זו והואל נתןן גם הם לקרקע כל שהוא, וכדפרש טעמא ואילו, ובגן שתלך לתן ודלא כל נכסיה,
 20 אבל שירי אפילו חד דוקלא אתא אחרות — אמרינן לקמן: מנו דנתחא אדיקלא נחתי נמי אבולחו. וקא פריך: משום דכתב לה קרקע כל שהוא כו' — במתיה, אמר רב במובה
 21 לתן על ידה — סעקינן, שנתנה לו סודר שלה להקנות לבנים, כדקיימא לן (בבא מציעא מז, ג) בכליו של קונה. דמוכחא מילתא, מרקא משתדלא בבייתי הבנים, וגם נתן לה קרקע
 22 כל שהוא אינה משרעת כלום, כיון דאיבא תרתי — היא נתרצית להם בלב שלם להיות קנין מתנה זו, שלא תוכל לטרוף מן כתובתה, ומחלה לתן השעבוד שעל הנכסים הללו,
 23 והפסידה תרובתה אם לא תמצא מקום אחר לנכות. ושמואל אמר — אפילו אין מזהה ליה על ידה, אלא שהיתה לשם בשעה שכתב נכסיו לבניו היא שותקת, דכיון דכתב לה קרקע
 24 כל שהוא — נתרצית, ושתיקה כדודא דמאי, אבל אם לא נתן לה כלום — שתיקה אינה אלא כדי לעשות נחת רוח לבעלה, רבי יוסי ברבי חנינא אמר — אפילו לא היה שם,
 25 ולא קלא בפניה, דכא שמר לשון זה וכשתב לה הוהא קרקע כל שהוא: "טלי קרקע זו בכתובתך", היא לא יעירה — דלא מחלה שעבוד ממשאר נכסים, ואיזוין אחרין מוקלי

קפז בבא בתרא. יש נחליק – פרק שמיני דף קלג עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רש"י

אמר ליה רב חננאל אילו – קנה נכסים אחרים בטר הכי, לית לה דמחלה שעבודה לבנות בשביל לעשאה שותף בניין – חוב תובתה
מיזא לא מחלה. אם תמצא מקום לפרוק, כגון שקנה נכסים – טורפת בתמה, וברכתב "ודעתיה אנא למינקי" שנסכים התעדיין לכא' ושעבדו לה. וכיון דאילו הדר קני מאום אחר
או ממורישו אית לה לאשה, השתא נמי כי נפלו לו מאותן נכסים עצמן – אית לה. דמה לי אותן נכסים עצמן, מה לי אחרים, שאם נטרתיא להקנות המתנה לבנות ולמחלו להם
שעבודה – לבעלה מיזא לא מחלה מיה, אם תמצא מקום לבנות. וכן הלכה. הווא דרפלינטי – כל נכסי הדלק לבניו ולאשתו, ובצוואת שכיב מרע, דהיינו עשאה שותף בן הבנים.
אלא ששיר דקל אחר שלא פירש למי. כבר רבינא לשימיר לית לה – ממוחה תובתה
אלא הווא שתקא. לא אית יא לאי שיר דיקלא – אבדה תובתה מן הבנים, שמתלה רתם
שעבודה, משום דנעשת שותף בניין. והשתא נמי וכו' הבנים, הווא טרוף את הדקל.
אמר ליה רב יציר לריבנא א' לית לה – שבתאה מחלה הבנים, שחוב דיערע רידת
ליה נכסיא אחרתיו ומחלה ליה בשביל שעבודה שותף בניום – אי הכי דיקלא נמי לית
לה, דיעת רידת ליה להאי דקל ומחלה ליה לירושו, דכל תובתה מחלה מדני נכסים
דאית לי, משום דעשאה שותף, דמה לי למחלו שעבודה מאותן שחלק לבנים, ומה
מן אותו דקל שלא חלק, אלא מאי אית לו למימר, מאיה קעם נחרא ארקל לטרוף
למי – דהינו משום דלא מחלה תובתה, ושחי ירוח לה מקום קעל לאו דיענו, ומה
האי דקל שלא רצה לחלוק לבניו, ומנו דנתתא ארקל – נחרא נמי אחלק הבנים. דהאי
דשתקא לאו עירערי הווי פני שהיה מידה לה דוקל, וסברת דמה אעירע עבשוי עד
שישמו בית דין את דוקל ואטרפך, על הדינע אעירע על הבניה וסטרף מן המותר. ודלא
הווי שתקא רידת מחילה אלא היכא דמחלק כל הנכסים ולא שביק לה מדי, דמשום
האי טעמא שפסקא לן לעיל (קלג, ב) גבי בריא, דרלמא כיון דאיכא למימר הדר קני
סברת למה אעירע עבשוי עד אשר אראה אם אמצא מקום לבנות מאר. וכוין
דמשום זה – לא הווי שתקוהתא הורא, אלא חלית ומטרמא אם תיערע
על אלו אם לאו. והכא נמי, כיון דשבק לה מדי למטרף – להכי שתקא, ואחר כך
תצער על המותר. והשתא שמענין מנכא ושיבסי מרע תובתה כל נכסיא וא מחלק לבניו
כפני אשתו, וגם לה נתן קרקע כל שהווא, ושתקא ולי עירעה. והוא הדין אם כתב כל
נכסי לארתיי, וזה כתב קרקע כל שהווא – קע, ומה חלית לון שבתה
ולא טרוף קוין, כרב נתון. דאמה הוואל ועשאה שותף בן הבנים – אבדה תובתה.
דבעשאה שותף תליא מילתא, לא שאנ עמ בניו ולא שאנ עמ אחרים. והני מילי כשחלק
כל נכסיא לירושו, ולא שיר ארקלא אבד ליה אחר, דהיינו קרקע כל שהווא שלא
פירש למי, מנו דהורא ארקלא – הורא נחרא למנבי מכולהו נכסי, ולא מחלה מדי.
ודוקא בשבתה לה קרקע כל שהווא, אבל אם נתן לה מטלטלי לא קרקע – לא מקרא
שותף בן הבנים, ולא מחלה מדי, ונתתא אבדהו נכסי. כלומר, כרב נתון, מטלטלי לא
קאמרין, ודני מילי דאבדהו תובתה – מרחלבו נכסי שבתב בריא, אלא הדר בטר
הכי וקני נכסי אחרתיו, ואפילו מדתנו נכסי, עצמן שחלק לבניו, כגון שמת אחד מבניו
כחיו – הורא וביאי מייחדי מותר תובתה, שכן כתב לה "דעתיה לון למינקי, דוקא
שכיב מרע, כדאמרו לעיל, אבל בריא שחלק לבניו, וכתב גם לא קרקע כל שהווא
– הוא איבעיא ליה לרביא אי מחלה ליה שעבודה של אותן נכסים אם לאו, ואומיאנא
בתוק, דהלך, כיון דשפסקא לן – אמרין: הוציא בתמיה, דהיינו אשה, לעיל להביא הורא. דבכל דין תוקן מאן דתפיס – תפיס, ויהוה, אי הדר קני – אית לה. אמר רב חננאל
שכיב מרע – משום דאלביא דרבי יוחנן בן ברוקה מיידי, כדלמאן, נקיש שכיב מרע. דהא בבראי מביעיא לן לעיל אי איירי ביה רבי יוחנן בן ברוקה אי לא, שכתב לה
נכסי ביה, חתם, ולא פירש לא לשון מחלה ולא לשון ירושה. אבל אם נתן לה נכסי פלוני, רואין אם – אותו מנבל מתנה איה לירושו, כגון בן בן הבנים – שותף לתרה ירושה כרבי
יוחנן בן ברוקה, דכין דראוי לירושו – מסתמא דחורשי לו נתבין, והואל ולא פירש לשון מתנה. אבל גבי ירושה – אין צריך לפרש, דממלא קא ירית, הלכך, כל היכא דאיכא
לאוקומה בירושה ורפסח מן החרור – לא מקני לה מסתמא מתנה, למיערע נחלה דאורייתא, ואם לאו – דאיני ראי לירש – בעל ברין – כגון נתון לפלוני, קאמר, דאין
אדם מוציא בירושה פסול, וכדאמרו אלה לירושו, וכל נתון ממש פשר מאי נפקא לן מנה אלא נטלין משום ירושה או משום מתנה. לנכסי גנבי למת ל'
– לתסום דברין ולמימר: רואין בו, אי סבריא לך כרבי יוחנן בן ברוקה – דאמה: אם אמר על מי שראוי לירושו דרבי קיימין, ולפכין אתה אומר: רואין אם ראי לירושו בו –
אית נכסי בהדיא תובתה, ויהוה, ולא הסתיר דברין לומר כרבי יוחנן בן ברוקה, בענן שלא יכיר בו אדם, ולמאנן כי זה אמר – ולא זה אמר ליה רב חננאל: דהוא חרב התנא: שנתא אתה
לא יכיר בתובתה, לומר דברין בסתם ולחשמועיהו רבי יוחנן, אלא עובד אית היה בסתם, דעיקר דברין קא להשמיעיהו חילוק בין נטילה משום מתנה לנטילה
משום ירושה, כדמרש רואין, ואבד אחרוך מנין שמענין ירושה. עיקר עשהו זו מפתסל לא לרבי באתא, ואם כן היה לו לומר בפירושי: הלכך כרבי יוחנן בן
ברוקה. דהוה קא שכיב – היה נפטר לבית עלמנו. אלא למאן – כלומר, מאן קא שקיל נכסי אלא הווא. והוי כמאן דאמר ליה "נכסי לך". דהיינו "שבתב" דקאמרתי, דמה לי כתב
מה לי אמר. ואמרת לן נלה – דמכל מקום שקיל, מהיא, אם קרבו רואי ירושה – הוי ירושה, ואי לאו – הוי מתנה. דיאלא למאן קא "נכסי לך" – שחי נכסתי משעני, שבהוא
ירש – משמע לירושו, וכסאן ראי לירש – הוי לשון מתנה, ולקמן מפרש אי נפקא לן מינה. למאי אית אבא רבי שמעון, אין הכי נא קאמינא – על הבתוב נכסי חתם באתי
לחרוהי, דמנני וחי ירושה וירשה. כבר רבי אריה ב' אהבה גייה רבא – לפירש למאי פקיה מהיא, ומה לא בר חננאל לבניו, אם ראי לירושו. להכי אמר רב חננאל
דהוי לשון ירושה, שהווא אלמנטו של נזונת מנכסי שהירשי יהוה, כדתנן בתבובת צה, ב' אלמנה נזונת מנכסי יתומים, כלומר יורשין, ואם לאו – נטלין משום מתנה, ושוב
אין אלמנטו נזונת מן ברתן (גיטין מז, ב) אין מוציאין למון אלה הנותן מנכסים משועבדים, מפני תוקן העולם. משום דהוי מוזני דחובת דת שאלן לו קצבה, ואי יכולין לקחות
לחרוהי, והוי נזונה וכן רוח מנכסיהם. אמר ליה רבא – וכו' בשביל שנתן מנכסיהם לרבי מרע, שיהו אין מתנה לרבי מרע, הווא חלקת כהנים
היא שיהיו דרביי ככתובין ובמסורין כדי שלא תטרף דעתו עליו, מייערע ניקח – בתמיה; וכו' הורע כחה של אלמנטו בקי' השתא בירושה דאורייתא, דאלמנא כח יורש אם ראי
לירושו, שהתורה ויבחה לו, כדתיבין "ביום הנחילי את בניי" – אפילו הכי אמרין: אלמנה נזונת מנכסי ירושה, מתנה דרבני – כי יך מתנה שכיב מרע, שאין בה קצן אלא מדרבנן,
כדפרישתי – לא כל שכן נזונת מוקף; ולעולם לא להכי נפקא מינה הדלק שהשמעו רב הווא בן טרם משום ירושה וכן נטלין משום מתנה, ומבדא שמעני דקא דימאן לן
דמון האשה הדנות אל מרעא משעבדי – הוי מיילי מנכס גמורא דברא וכו' מבר גמור, אבל מתנה שכיב מרע, אלמנטו נזונת מנכסי שותף בן חננאל, אלא אמר
רבא – להכי נפקא מינה בין מתנה לירושו, ברישלא רב אריה ב' – שאם אמר האי שכיב מרע "ואלא למאן, ואחריו פלוני" – רואין: אם היה ראי לירושו – נטלו
משום ירושה, ואם לאו – נטלו אלו כלום, דכין דעירע ירושה, והוי ברין חרבי, אי קאמר ו"ואחריו פלוני" – הוי מתנה על מה שחבבו בתורה, דהוא יכול לרעוק חרות ירושה מאותו
שירש שבה, וגם לעיל אית פירש אי דעירע ירושה על שטולת איה שני אחרין – הוי נמי מתנה על מה שחבבו בתורה, והוי מעשה מעשה האתא בטל, לאו ירושה אין. דהא ירושה אין
הפסק – אלא ממשמשת עד ראובן, כדנפסק לן מקראי בפירקין (קטו, ב) לרבי רבי יוחנן ב' – לעיל בשמעתין פרישתי לה, ווא אפסקא – דעל תנאי שטול שני אחריו הורשי
לראשון, ורהמנא אמר אין לה הפסק – הוי מתנה על מה שחבבו בתורה, והוי מעשה מעשה, והתנאי בטל, והכי הלכתא כרשלה רב, דהא, הוינא עבדא בסמך בתוהי, ההוא

1 לירושן פשטא - דאבססני שנפלו לו כשהוא נוסע לא דהא נאמן. אף על גב דלענין
2 בבורה נאמן - היינו משום שראוי לירושן. שרדרי ברודע שחבא נטו. אבל הבא,
3 דלא דיענין אם הוא ראוי לירושן או לא - אינו נאמן. הוואלי ובידו לגרשה - אף
4 על גב דהאי מנו לא חשיבא. שאם היה גורשה היה פסולה מן הכהונה, והשתא שאמר
5 זיה בני לא פסיל לה, ממל נמוק חביס - מהו נמוק חביס?

6 אול ליה הוואיל דרב יוסף - ולא אמרין.
7 הוואיל ובידו לגרשה. דסלק דעתך
8 השתא דאין נאמן לומר 'גרשתי אשתו עתה',
9 דאפילו לרובא אין נאמן לומר 'גרשתי אשתו עתה',
10 ואם תמרה: אם כן מתי טעמא דהמתניתין דיה?
11 בני נאמן? ליה לומר: דרוקא לעבד שאמר
12 'גרשתי' ולא אמר מנו הוואיל ובידו לגרשה?
13 משום דאם איתא גרשה - הוואיל לה קלא, ולכך
14 אינו נאמן. אבל 'חזי' בני - נאמן בגונו הוואיל
15 ובידו לגרשה, דכילא הווינן שיש לו בן ואין ידוע
16 עלתם.

17 לגפרין אין נאמן - תימיה דמאי קא משמע
18 על פשטיא דאין נאמן לומר לדעתך
19 'גרשתי אשתך'. שאם היה נאמן - מה הווינן?
20 הכמיס בתקנה שתקנו מן גביטין, שלא יספה על
21 כחא חותום אם תונה תחתי (גיטין לו א): אללעלם
22 חפה, שאמר 'גרשתי' קודם הנותן, ודיהא נאמן
23 בעלמא דאמר נאמן שריב דלא פלגינן דברא
24 אתי פשה, דאצטרך לאשמוענין דאפילו
25 מוכאן לרובא אין נאמן בשאומר 'גרשתי מקדים'.
26 אבל למנא דאמר דרוקא דברא, אנאמן נשא
27 ולחבא, אלא למפרע דרוקא אין נאמן - כגון
28 דמלתא דפשטיא דהיא

29 פלוני בא על אשתי - מי מלתיה דרבה היא
30 ברפך קבא מילתיהו? (א), אקאמר
31 דהם: מהו דתימא אדם קרוב אליו עצמו אמרין,
32 אבל אלא אשתי - לא אמר, קא משמע לו, וקשה
33 להרב רבנא דחייב דפשטיא הוא דאדם קרוב אל
34 אשתו, כדתנן בזה בורר (שם סו, ב) וש לומר: דאף
35 על גב דפסול לעדות הוא להרעי על אשתי, שאומר 'פלוני בא על אשתי' היה אמנא:
36 מתוך שאנמן על פלוני נאמן מני עליה.

1 גמרא לירושן פשטא - דמגו דאין בעי יודב ליח במחנה, בני אמר נמי 'בני הוא וירשתי'
2 ונאמן - ואי משום נכסיס אבאסי לארץ מוכא נתן לאשמוענין, דאף על גב דאין יכול
3 להקנותן נאמן - לא הוא מלחא היא, דודאי אינו נאמן, דהא ליכא למימר מנו. ואף על
4 גב דדרשנין לעיל (ב, קא) 'בידר' - בעיך הירא, ואוקמינן דאמא נאמן אפילו לכסיס
5 הבאים לאחד מיך, ואי נאמן נשפלו לו כשהוא

6 גוסס - מהו מלי בני חלק בבורה, דירענע שואה
7 קרא למימר רבין דיענין דבנו הוא - נאמן
8 לומר 'בידו הוא', אבל הוואיל דלא דיענין ואי בנו
9 שיש לו עבשין, משום דארכיאי למימר מנו. לפשור
10 אשתו מן הימים אצטרביא ליה - ליתמיחין
11 למיתחן? האמר 'זה בני נאמן, דסלקא דעתך
12 אמנא לא תנשא לשוק בלא חליצה', כדלפטק.
13 דהא נמי גניטא - בקרושין קרף 'האומר'. בשעת
14 מיתתו - אורחא דמלתא נקט. יש לי גנים -
15 ואין אשתי וקוקא ליכא - נאמן, ונתשא לישוק.
16 ולקמייה מוקי לה בדלא חמוקין לו לא באדא ולא
17 בבני. יש לי אחין - חקוקה ליכא. אינו נאמן -
18 לאמרו. וטעמא מפרשין לקמייה. התם
19 דלא חמוקין לו - האי גברא בשעת מיתתא לא
20 באדא ולא בבני, וקמייה דהא חתא חמוקא שניה
21 וקוקא ליכא. דספק פסיקא לו - שמא יש אח
22 בגימ, מנו מבני לומר אח - מנו יש אח
23 אין לו, ומותרת לישוק. דרבי מוקמינן לו התם
24 בקדושי, משום דלא לאוקמה פריביל דתן,
25 דאמר נאמן לארכיאי, שאם אמר 'יש לי אחין' -
26 נאמן. וההיא דרבי נתן מוקמינן לו התם במחווק
27 מתנין דהתם דקתני: 'יש לי גנים נאמן, יש
28 לי אחים' אינו נאמן - ברלא חמוקין לו לא באדא
29 ולא בבני, כדפרשייהו. הלכך, אמר 'יש לי גנים'
30 - אחווק קמייתא אחו מוקי להו הלכך נאמן.
31 ונפקא מינה, דאפילו אי אתא אח נאמן
32 ואמר 'אחודי דתימנא חוינא' - לא כל במיניה
33 דאדניו בוריה (לאחוקין) לחוקה. אמר 'יש לי אחן ואין לי גנים' - לא כל במיניה דמפיק
34 לה מחוקה. הבא - אחי לאשמוענין, דאף על גב דמחוקין לו בגייה דאית ליה אחי, חוקה
35 בעלמא בל עדים, אפילו רבי, אי אמר 'זה בני' - נאמן לפטרה מיבום, וכדמפרש טעמא
36 לקמן: מגו דאין בעי פטר לה בגו, החלכך מהו לו לישק. דסלקא דעתך אמנא לא אתי 'מה לי לישק'
37 דאי אמר 'יש לי גנים' נאמן להרעי. אלא משום סיפא אצטרך ליה למיתחן: 'זה אחי' אינו נאמן, לאשמוענין לרתה לו מחלוקה דאין נאמן, ולא לישק עם שאר אחין - תנא בגי רישא
38 דאי בני, ומיהו, סיפא דקתני: 'זה אחי' אינו נאמן - לא בהיתר ולא באיסור של שוק מיירי, דהא דאי אפילו שוק אסרה, בין דמחוקין לו באדא ולא בבני, אלא לענין לישק עם אחו
39 קאמר דמחוקין להו בני, איכא למימר דרבי קאמר דאמר 'זה בני' - נאמן, ואף על גב דמחוקין לו לא באדא ולא בבני, אי אתא 'זה אחי' - נאמן, דהתם דאי איכא צלמייה הוואיל ובידו לגרשה. מנפח ביית - דרך
40 לא במלתא. הלכך לא אמרין 'מה לי לישק', 'דימהו מיהו לישק', מנקום עינים ומי, ומיהו, כי אמר 'זה בני' - נאמן, דהתם דאי איכא צלמייה הוואיל ובידו לגרשה. מנפח ביית - דרך
41 שוק, כאדם שנפח שק מתחת ידו ומשכילו לאבדו. כלומר, כזה הרוח שתלך כך אבד טעמו של רב יוסף. הוואיל דרבי יוסף - דאמרו בעל שאמר 'גרשתי' - הוואיל דשמואל
42 איתיה, דהא דאי בעי מנרש ליה - למפרע - לא עמד פלוני באדא באירא, אומר 'גרשתי' את אשתי מאתו בניסין - אינו נאמן לחקוקיה מנו מנרשתי. שפיטא עימא: שריבא עדים אחי
43 כישומר' ואלא נאמן, דאמרינן 'מה לי לישק', 'דימהו מיהו לישק', מנקום עינים ומי, ומיהו, כי אמר 'זה בני' - נאמן, דהתם דאי איכא צלמייה הוואיל ובידו לגרשה. מנפח ביית - דרך
44 לעשות לה גט שתתרוסר בל מפרע מקודם ונותן. לבא נאמן - אם אמר 'גרשתי את אשתי' סתם, אי נמי 'עבשתי גרשתי', דאינו מעיד עליה למפרע, ולא נפקא מינה אלא לפטרה מכאן
45 ולהבא, בין לנותן בין ליפטר מיבום, ונגם לתנשא לכל מי שתרצה בחיי בעלה. ומהו לו לישק? האי אי בעי - מנרש ליה כפינו. ובאבתי לא לאל ליה 'הוואיל' דרב יוסף למיירי, ולבא
46 מידא אמרין 'הוואיל' - איבעיא להו אמר למפרע מהו להוויניהו להבא - כלומר, אפסיטא לו דהיכא דאמר למפרע - לא מהוקמין לגבי נותן דמפרע, דהא ליכא מנו. ואם אמר 'עבשתי
47 גרשתי', ולא נפקא מינה אלא להבא - דאי ממוחנתין ליה - דאי ממוחנתין ליה, ומיהו לא בעי מני מנרש לה, ומיהו לא לישק. אבל לא קמבעיא לו, היכא דאמר למפרע, כלומר 'זה שלישים ימי שגרשתי
48 את אשתי', מהו להוויניהו לפטרה מנותן דלהבא? דגבי להבא איכא למימר מנו דמהו לו לישק, לפטרה להבא טענתו גרשתי דלמפרע, דהא אי בעי - מני מנרש ליה השתא. מי פלגינן
49 דבוראי - דבמאי נאמן 'גרשתי' - ממוחנתין ליה וחפשי אשתו מכאן ולהבא. ובמאי דאמר 'זה שלישים ימי, דלמפרע' - אי ממוחנתין ליה, ולריבא מנו. אי לא פלגינן דבוראי
50 - אלא, בין דאי ממוחנתין ליה בגירושיה מפרע - דאי ממוחנתין ליה בין דעשות להו, ובמאי שלא עשה גרשתי אשתא מני לא ענין אלא גירושיה מפרע, אן
51 טענין ליה? בתמייה, החלכך, כל היכא דאמר בעל 'גרשתי אתמול' - לא ממוחנתין ליה כלה, ולא ממוחנתין לגבי מפרע - לא ממוחנתין להבא, דלא פלגינן דבוראי. ולא משכחתי לה
52 דמחוקין אלא היכא דאמר סתמא 'גרשתי את אשתי', אי נמי 'עבשתי גרשתי את אשתי', דמחוקין אמריליה בבוריה. וכיון דלא נפקא לו אפעשה ולשערב ללה, אלא אשתו ולהבא -
53 מותר לו לישק, הרי יכול לגרשה. כי בראה בעיני. דאמר רבא - בעל שאמר בפני ברת דין. פלוני בא על אשתי הוא ואחרי מצטרפין לחיותי', לבעול, לבעול, לא להורגה. דאצל אשתו פסול הוא
54 לעדות אלא היה עדות, ולבעול ממנו לא ממוחנתין לגבי נוי' - בעול ואשה פלגינן, דבאינו ביה ממוחנתין כל הידות. כחך גופא - למפרע אשתו באשה אחת
55 ההא

36 דאדניו בוריה (לאחוקין) לחוקה. אמר 'יש לי אחן ואין לי גנים' - לא כל במיניה דמפיק
37 לה מחוקה. הבא - אחי לאשמוענין, דאף על גב דמחוקין לו בגייה דאית ליה אחי, חוקה
38 בעלמא בל עדים, אפילו רבי, אי אמר 'זה בני' - נאמן לפטרה מיבום, וכדמפרש טעמא

36 דאדניו בוריה (לאחוקין) לחוקה. אמר 'יש לי אחן ואין לי גנים' - לא כל במיניה דמפיק
37 לה מחוקה. הבא - אחי לאשמוענין, דאף על גב דמחוקין לו בגייה דאית ליה אחי, חוקה
38 בעלמא בל עדים, אפילו רבי, אי אמר 'זה בני' - נאמן לפטרה מיבום, וכדמפרש טעמא

בבא בתרא. יש נוהלין - פרק שמיני דף קלה עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"
קצה תוספות

הוא יהיה אשכנז - והיו לו חכמים ורובן לא פקדו ליבם. אמרו ליה אתתה
 לפנא - וקוקה ליבתי, והוה מותרת לשוק; **חייא לכתנא** - לאו דוקא, אלא שמתורת
 לכל אדם ואינה וקוקה ליבם. ומיהו, לכתנא אסידא, דהא על ידי מנו, דבעל שאמר
 "גרשתי את אשתי" נאמן. מודיענא, כדמפרש ש"ת, אולי, **לפני** יחוש לו - לאסרה לשוק.
האמר רב חייא בר אבא - על מה דהיינו גמ' הוב

ההוא דנהו קא שכיב, אמרו ליה: אתתה למאן?
אמר להו: חייא לכתנא רבה. אמר רבא: מאי ניהוש
 לה? הא אמר רב חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: בעל
 שאמר "גרשתי את אשתי" - נאמן. אמר ליה אבוי:
 והא כי אתא רבי יצחק בר יוסף, אמר רבי יוחנן:
 בעל שאמר "גרשתי את אשתי" - אינו נאמן אמר
 ליה, ולאו מי לא שנינהו: פאן למפרע וכאן להבא?
ואשנינו ניקום ולסמוך? אמר ליה רבא לרב נחן בר
 אמי: חוש לה. והוא דנהו מחזקין ליה אחי. אמר רב יוסף:
אמר בשעת מיתה דית ליה אחי. אמר רב יוסף:
מאי לחוש? אמר ליה, דמחזקין לך דילת ליה אחין;
ועוד, הא אמר בשעת מיתה דילת ליה. אמר ליה
 אבוי: הא אמרי דאיכא עדים במדינת הים הדיעו
דית ליה אחי - השתא מיתה הא ליתנהו קמו;
לאו היינו דרבי חנינא, דאמר רבי חנינא: עדים בעצ
אסתן ותאמרו? אמר ליה אבוי: אם תקלנו בשבועה
מישום דמנוולא נפשה לגבי שבאי, נקל באשת איש?
אמר ליה רבא לרב נחן בר אמי: חוש לה. יה
אחי - אינו נאמן. ואידך מאי קאמרי? אי קאמרי
אהונא הוא, אמאי טיול עמו בחלקו ותו לא? ולא
דקא אמרי "לוא אהינו הוא," אמאי סיפא? נפלול לא
נכסים ומקום אחר - ויישו ויעו, עמו, ולא אמרי
לה "לאו אהונא הוא" - לא צריכא, דקא אמרי
"אין אנו יודעין," אמר רבא, את אומרת: "מנה לי
בידך, ותלה אומר "איני יודע" - פבור. אבוי אמר:
 לעולם

קאמר: גרשתי את אשתי וחייא לעלמא. ומיזו
 לכתנא אסידא, דהא לא פטרין לא אלא
 בטענת "גרשתי את אשתי", וגרשה פסולה
 בלחן. שדרי אינה נפטרת מטענת "יש לי בנים",
 דהא מוחזק לן בהיה דאן לו בנים, ואיהו לא
 טען "יש לי בנים" ונדימניה על ידי מנו דמעז
 פטר לה בגט. הלכך, דבי קאמר: גרשתי את
 אשתי, נאמן הוא. דאי בעי מגרש לה, נאמן
 אשנינו בו - דלמא אמרתי נעוה דפלגיו
 אליבא דרבי יוחנן, ואיכא למאן דאמר אינו
 נאמן אפילו לכתנא, דלא אמרתי מנו, שדרי
 גרלים יש לדבר שלא גירשה, דאם גירשה -
 קלא הוה ליה למילתא. כדארמין ביאדשה
 שנתארמלה. חוש לה - כאבוי, ותיאסר,
 לשוק. ומשום דאמר לעל למאי נחוש,
 קאמר הבא דודאי איכא למיחש. ומדבא
 שמעיקר דבעל שנת "גרשתי את אשתי" -
 אינו נאמן. ההוא הוה מחזקין לן - בניה
 דילת ליה אחי, חזקה בעלמא בלא עדים.
 ויהינן היו בוודא דאן לו בנים, ואי לא
 דמוחקין לן דילת ליה אחי - היה לה לאסרה
 לשוק מספק. כיון דהוא אן לו בנים. ועוד
 האמר בשעת מיתה בו" - ואף על פי שאין לו
 בנים, כיון דאמר "אין לי אחים" - נאמן
 בתורה. ואף על גב דמוחקין לן באחי - נאמן
 לתריה, מנו דאי בעי פטר לה בניה. ומח לו
 לשוק. כדארמין נמי לעיל, דאף על גב
 דמוחקין לן באחי אמר "אין בני" - נאמן
 לתריה משום חוש, דאחי מנו ומרע ליה
 לחזקה. אמר ליה אבוי אחי - בני העיד
 הוזאת דאיכא עדים, ועריכין אנו לחוש
 לדברייהם ולהתחזק ער שנתעמו במפי עדים.
 ובשני השתא מיתה הא ליתנהו - ואין אנו

חייא לכתנא רבה - יש מוחקים ריבה, משום דלכל הפחות אלמנה היא, ולוא ידעו
 גדול, ואומר רבינו יצחק דמפרש גרם ריבה, דהא אף בלא חזקת הדיית אסידא, דהא
 מטעם שאמר "גרשתי" היה מותר, ושהיא אומר שדיו לו בנים - דאם כן היה נאמן,
 כדתנן במגילתא ד"ה בני" - נאמן, ומאי יחי מייתי עליה מילתא דרבי יוחנן? אלא הכי
 פירושה שחייא לכתנא רבה - כלומר אנה קהא
 ליבום. שגרשה. ומורתה ליה מעלה. ואפילו
 לכתן גדול מטעם דקמי ינחין. דהרב רבינו מנחם
 גרם: שחייא לכתנא. כלומר, אינה וקוקה ליבם,
 וחותרת בלכותה בי נשא ולאכול בתרומה.
הכי גרסינן: והא אמרי דאיכא סהדי במדינת הים
 הדיעו דית ליה אחי - הכי פירושה והא
 יגא קול הבא, שאומרים דאיכא עדים במדינת
 הים. הכי גרסינן: והא איכא סהדי בעדי דים.
 דאי דהא דאיכא עדים במדינת הים - אם כן מאי
 קאמר "השתא מיתה אחי ליתנהו?" ובי קמי למימר
 שיש לנו לחוש שבטני יש עדים - דהא דאי ליכא
 למיחש, דהא תנו: יש לי בנים" - נאמן. והוא
 הדין "אין לי אחים" - נאמן, דמנו דאי בעי פטר
 לה בגטא. וכן פסק שני דבתובות (כמ, א) על
 בנתיה דמר שמואל דאישתיין, ומפרך: לא אמרי
 איכא עדים במדינת הים. אבל אי ליכא קול - אן
 לא לחוש מאלוהי שמיא יש עדים, דהא תנו תבם:
ושבתי וטוהרה אני - נאמנת.
אבוי אמר לעולם חייב - וקשה קרי יודעה
 אדרב יודעה. דבריש "שור שבגת את
 הפרה" (בבא קמא מו, א) אמר רי יודעה אמר
 נשואו: זו דרבי יוסף, סומכוס, אבל חכמים אומרים: זה
 ככל גדול דבין, המוציא מחבריו עליו הדיית.
 ומפרש התם ד"ה כלל גדול" - אפילו נזק נאמן
 ברי מוזק אומר שבא. אלא לרוב יודעה, ברי
 ושמו - לאו ברי עדין ויש לומר: דוקא גבי מילה
 את ליה לרוב יודעה דרבי עקיף, דהוי ברי חשבו
 דאם לא הלזות לא היה מעיז פניו לומר "מנה לי
 בידך" שדרי לחזק הידע עליו מילתא בעל כולם.
 ושמוא של ליה גרוע, שהיה לו לידע אם הלזו או
 לא הלזו, ולכן חייב. אבל גבי שור שבגת את
 הפרה, ולא חשיב ברי של נזק, משום דידוע
 שדמיך אינו יודע מתי ילדה קודם גניחה או
 לאור גניחה. לכן טוען ברי, שידוע שלא יתכונן המוקד, ושמוא של מוזק אינו גרוע, כי אין
 לו לידע, כי לא היה אם אלא קשה, והא דאמר פריק קמא דבתובות (יב, ב) אמר ליה אבוי
 לרב יוסף: את דרב יודעה, אמר "מנה לי בידך" והלא אומר "איני יודע" חייב - דשמואל
 הוא, דפסיק התם כרבן גמליאל דנאמנת כשאמרה "משארסתני נאנסתי ונסתחפה שדדי".
 והשתא, הא אפילו ברי יודעה מודה לה שאינה נאמנת. לפי שהיכל אינו יודע מתי נאנסת
 - לא חשיב ברי שלה, כי יהיה דניק מוזק (ומיהו, זה שומר: דהוה מצי למימר "ילטיעמיך",
 וכן בריש ב"ב דהלכות העלילה" (בבא קמא עט, א) אמר לה היה מוכר קמח אבוי - ונטל,
 מוקד לה דקאמר "איני יודע". וקאמר: לימא תיחיו חיבתא דרב נתנן ורבי יוחנן, דאמרי:
 "מנה לי בידך" והלא אומר "איני יודע" - פטור. והשתא, הא לרוב יודעה פרי הוי חיבתא,
 דמדה התם דפטור, דהוי ברי גרוע, משום דאדן אינו יודע אם הוה עליו, שיש שהריבא אבנים
 דמות לו לזו יש לומר: דאבי רבאק אל משה חילוק בין ברי מחזק מילה לרוב יודעה, דהא
 קאמר הבא: לעולם חייב, ושמיא הבא דכי "מנה לאחי בידך" דמי. משמע דהא ארו עצמו
 היה אומר "אחי אדן הוא אומר "איני יודע" - טיול בחלקו, אף על גב דהוי ברי גרוע, דם
 אדן יודעים אם יש להם את במדינת הים או לאו. והשתא אחי שפיך, דהדיא דבתובות - זאת
 אבוי אמר לה. והדיא דרביית העלילה" (שם) נמי דקאמר: לימא תיחיו חיבתא דרב נתנן
 משום דלאבי לא הוי חיבתא דרב יודעה. ויה כלל גדול דבין דרש פוק הפרה" - לא
 מוקד אבוי לאותויה אפילו נזק אומר ברי מוזק אומר שבא. אלא מוקד לזכוי דאמר התם: אי
 נמי לבי אחי דאימרת (כמ, ב) אמר: שור לחבירי שורב ומנא נתן, דאולוין בתר
 חזקה אפילו כנגד רובא, וכן להאריך אן.

בבא בתרא. יש נחלקו – פרק שמיני דף קלו עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 תוספות

1 מקבל רב הדיא ב' – ולקמן בפרק 'מי שמת', דאמר רב יהודה אמר שמואל: שכיב מרע שכתב כל נכסיו, אף על פי שקנו מידו, אף עמד – חזרו. ומשמעו הוא אם מת
 2 דאמר רב הדיא ב' קנה. ואף על פי שכתוב קצין ברוך נתנת שכבי מרע – לא אמרינן שמת לא גמר להקנותו אלא בשטר, ואין שטר לאויר מיתה. ומשקין מנה ההם לשמואל,
 3 דאמר רב הדיא ב' שכיב מרע שכתוב כל קצין – לא ידענא מאי אידון בה. דשמא לא גמר להקנותו אלא בשטר, ושטר של שכיב מרע אינו קונה עד לאחר מיתה, ואין שטר
 4 לאחר מיתה. ומשני: ההם בתפיא את בתו, והוא דרב יהודה אמר שמואל, ואין הקצין מגרע כח השטר של שכיב מרע, שלא הקנה לו אלא ליפוט את בתו. ואמרין: הדיכי
 5 דמי מופיה לא כרוז אמר רב הדיא ב' יוקנא
 6 מניה מופיה לא כרוז אמר רב הדיא ב' יוקנא מניה לא צריך – פירש
 7 אלא תוספת בעלמא ליפוט את בתו. הלכה
 8 מובין ומתין – לאחר מיתה. בהפסית את
 9 בתו, כרבי יוחנן דאמר בבבא ב' ורבי מוקמינן
 10 ליה כהדיא ורבי תוספתא ב' בהפסית את בתו,
 11 לקמן ב' מי שמת'. **משנה** הותב נכסיו
 12 לבניו – בריא שרצה לישא אשה, ואינו רוצה
 13 לשלכיה נכסיו ליתא, פן יפסידו בניו של
 14 מאשתו ראשונה. ורצה לכתוב להם נכסיו
 15 לאחר מותו, אלא שיכלו פירות בריי –
 16 צריך שכתוב 'מהיום ולאחר מיתה', דממנע
 17 מהיום ויהי עקר כל הנהג לברו, ולאחר מיתה
 18 הוא נגזרת המנהג, שתכלה גם הפירות
 19 לאחר מיתתו. אבל בלא 'מהיום' – לא נתן
 20 להם כלום, דאין מתנה לאחר מיתה. בדהאי
 21 שעתא אין לו חלק בהן שיכול להקנותו. רבי
 22 יוסי אמר צריך – לכתוב 'מהיום'.
 23 וטעמא מפריש בגמרא. והמשך פירוש המשנה
 24 לחלק בגמרא. **גמרא** ונאי ג' –
 25 דשמנא קר אמרו. מכביש יתא ג'ט אם אמות.
 26 תנא נמי ר' יוסי, רבי יוסי אמר: אינו צריך, מפני שזמנו של שטר מוכיח עליו. בעא מביה רבא
 27 מיהו. הלכך, היא שטר מגורשה. ואם פשע
 28 ידה וקבלה קדושין מאתו – צריכה ג'ט
 29 משניה. חולצת – לטמא לא דוי ג'ט. ואינה
 30 מתייבמת – דלמא דוי ג'ט, ובמאן לוקח
 31 גרשתא מיהו, ודיכי ברת. והבא נמי ויהי לן
 32 למיור דמתנת ספק היא, ולא קו משני: ההם
 33 גבי ג'ט שייב בה שטר מתנות ב' רבא,
 34 דנימא מקצת ג'ט מהיום מקומצא ולא
 35 מיתה, כדאמר גבי מתנת קרקע. הלכך מספקא
 36 לן א' נתנה דוי ח'ו, כדפרישית. אבל הבא –
 37 איכא תרומי תרייהו שפיר, דרבי קאמר ליה
 38 גופא מהיום. ושפיר לאחר מיתה. ובין שטר
 39 למיור הכי – לא נתבין לא לתנאי ולא
 40 לחזרה. דרבי משמע שפ'י. ונמי של שטר –
 41 דלמא רבא לא תינא הכי, ומן שכתב בשרי. בתרג
 42 'מהיום', הוא אמר רב: הלכה כרבי יוסי. ואף על פי דאמר ב'רמ' (ג'ט פה, ב) איתקין רב בגיטין לן, לאפוקי מרביי יוסי דאמר: קנה על ג'ט ולא כתב
 43 דאזיל אלא איתמר בהדיא ההם בגיטין 'הדיכי ביה רב מאת דאמר הדיכי כרבי יוסי', אלא 'אתקין', אית לן לטמיה: לבני ג'ט אשה, הואיל איהו רב דרבי קצין – משום הכי הויתא דאיתקין
 44 לרווחא דלמלא, משום דחזרא דערייתו. אבל בני ממונא – הלכה כרבי יוסי, כי לומר כי לא אמר רב הלכה כרבי יוסי אלא בשטר של רב, דרבי רבא הויתא אהויס ורובם
 45 לכתובה שאמרו: הכי בניו במתנתא כרבי יודנא אפילו בממונן. בתקנת רב בגיטין, ואילו היתה קבלה ח'ו ב' הלכה כרבי יודנא – ידיו לאו הויתא הלכה ומפרישין מנה. (ועת'
 46 שלא אמרו כי הלכה אפילו בממונן בתקנת רב בגיטין, אלא 'הויתו'. ויש לומר: רבין דחזו דסוגיא דשמעתא לקמן כרבי יודנא – נהגו כותיה. כי פירש רבינו תנאל גאון. ותופס דברי
 47 רבי יוסי בני ממונן, דהוא רב נתמן דלמלא כותיה בריתו היא דבעא מרביה רב אבהו, אלמא כפירא ליה לרב נתמן הכי. בתקנתא שו'ו – בשטר שכתוב בו קצין, מ' פ'לי רבי יודנא
 48 ומצריך למכתב 'מהיום' ומושק חיבי קומביעא ליה, דאיכא למימר דבשטר כתוב בלא קצין פ'ליג', כגון שכתב 'שטר נתונה לך לרב אחא מיתה' ומסד לו לא השטר, ובדיקטאמ לן דאקדק
 49 נקח כספא או בשטר או בתיבא. אקנייה וקניא מניה לא צריך – דאין שטר שכתוב בו שטר. כגון שטר שכתוב בו שטר. וכן אמר לו על עדים ומני מעמי
 50 ובג'ט דחמת', הייתי 'אקנייה', שהקנה לעדים בקצין סדרו לכותב לו למקבל מתנה. ואחר כהן השטר: יוקנאמן מן פלוני לפלוני ככל מה דכתוב ומפריש לעיל' בו, כדאמר לקמן
 51 ב'ג'ט פשוט' (אם קניא מן ב'). צריך שיהיה מעניני של שטר בשטת אחרונה. והלכך, אם כתוב בראש השטר 'אקנייה', ובספא כתוב 'יוקנא' – היינו יופי כתיב דשמעתי שטר קניין. והוא
 52 הקנה, וגם וכן אמרנו. וקצין שיהיה יופי כתיב בראש השטר 'יוקנא', ובספא 'אקנייה' – ובשטר קצין אחר, דרשיש קא מרשיש וקניא מניה,
 53 והדיא – שרתי הקנה לו ואמר כי וכך אני נתון לפלוני. כן נראה שיהיה בו בעיני. ועיקר. ואין לפרש שכתב בשטר שני דברים הללו בידו, 'דאקנייה וקניא מניה' – דאם כן אמאי
 54 משום דחולצת לשון 'אקנייה וקניא מניה' לישוי חילוק בין דיבא דכתב על שטרות קצין להדיא דלא כתב אלא אחר. דאין לא ידעינן – אין רוב הכתבים
 55 כרבי נתמן, דאמר: הקנאה אינו צריך. איתן הכי מנתינו לה – בלשון פ'ליג'. כדאמרן לעיל: בעי רבא מרב נתמן כ'ו. היינו קיימא לן, דאפילו לרבי יודנא לא צריך לכתוב 'מהיום'
 56 בשטר שבו בו קצין. (ופירוש המשנה לעיל) משנה הותב נכסיו לבניו – הוא הדין לאחר. לאחר מותו – היינו 'מהיום ולאחר מיתה'. האב אינו יכול ללכוד – לאחר הנהג
 57 והפירות לגמרי. מפני שכתוב בו הנהג מעביש פירות לאחר מיתה. האב – למיגר ב'לכוד' – למיגר ב'רביש' אהו. אבל אכאמרי פ'רית. אלא כי שטרין חילוקי
 58 למען לגמרי מעביש. שכתוב בו הנהג מעביש הנהג. ב'אב – סתמא. מבורין לפירותיהן ללוקח עד שמת האב. אבל לכשימת האב – שול הבן גם סוף גם פירות. וא
 59 הוא או הבא מכחו. לא שנת את הבא בחיי הולו ולא שנת את הבא בחיי האב. שפירית מבר האב, אבל הנהג קני לגמרי לכן משעה שכתב לו האב. ובשעת חיי ואחר כך האב, ויש
 60 לו בניו לאותו הבן – הן וירישק את כתו. מבר הבן – בחיי האב – אין ללוקח פירות עד שמת האב. שרתי הוא הבן. אבל כשימת אב של לו מיתה ללוקח קנה פירות. ובגון שהבן
 61 קיים, אבל מה הבן ואחר כך מה האב – פלוגתא היא בגמרא אם קנה לוקח אם לאו.

שתיים באילן ואחת בידי אדם - כשרה ואין עולין לה ביום טוב. שלש בידי אדם ואחד באילן - כשרה ועולין לה ביום טוב. זה הכלל: כל שינמל האילן והיא וכלת לעמוד בפני עצמה כשרה ועולין לה ביום טוב.

[דף ט' ע"ב]

גמרא - מה אנו קיימין? אם בנתינה בארץ - דברי הכל מותר! אם במפרשת - מחלקת רבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבה! אלא בן אנו קיימין בנתינה בארץ. רבי שמעון בן פרסנא בשם רבי אחא: רבי מאיר ורבי יוסה ורבי אלעזר בן עזריה שלשתן אמרו דבר אחד. רבי מאיר דלהנינו, דתנינו, מטמא משם גולל, רבי מאיר מטהר. ורבי יוסה דאהילות, דרבי יוסי אומר: הבית שבפנינה אינו מכיא את הטמאה. רבי לעזר בן עזריה, דתני, מעשה פרבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבה שהיו באין בספינה, ועשה לו רבי עקיבה סכה בראש הספינה ובאת הרוח והפריחתה. אמר לו רבי אלעזר בן עזריה: עקיבה! איזה סכתה? נתנו באילן, למעלה מעשרה טפחים - אינו ערוב. למטה מעשרה טפחים - ערובו ערוב. ואסור למלטלו. למה משלשה מותר. וקשיא, אם ערובו ערוב - והא מותר למלטלו? ואם אסור למלטלו - לא יהא ערובו ראוי הוא לעבור על השכות ולזבל. מעתה, אפלו למעלה מעשרה. רב יהודה בשם שמואל: תפטר שהיתה כפרתו ארבעה. אמר רבי מנא: והיא שתהא רשות הרבים מוקפתו מפל צד, באומר שביטתי תחתיו. תני, נתנו בכלקח ותלויו באילן, למעלה מעשרה טפחים - אינו ערוב, למטה מעשרה טפחים - ערובו ערוב ואסר למלטלו. למה משלשה מותר. וקשיא, אם ערובו ערוב יהא מותר למלטלו, ואם אסור למלטלו לא יהא ערובו ערוב. רבי אחא בשם רבי חיננא: ראוי הוא להפקה ולבטל רשות היחיד שבה. אמר רבי יוסה: הדיא אמרה ספקל שהיא נתן ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה, מפיון שהיא ראוי להופכו ולבטל רשות הרבים שבו. הדיא אמרה, שערובו ערוב ומותר למלטלו. תמן תנינו, שתיים בידי אדם ואחת באילן או שתיים באילן ואחת בידי אדם - כשרה ואין עולין לה ביום טוב. הכא את אמר - כשרה ואין עולין לה ביום טוב. והכא את אמר: ערובו ערוב ומותר למלטלו. אמר רבי ירמיה: באן מוקמלן באן מוקמטון. הדיא ילפה מן ההיא ותהיא ילפה מן הדיא. הדיא ילפה מן ההיא, שאם היה נתון בצדו של אילן - שערובו ערוב ומותר למלטלו. ותהיא ילפה מן הדיא.

[דף י' ע"א]

שאם היו שתי יתדות יוצאות וסכה על גביהן - שהיא כשרה ועולין לה ביום טוב. אמר רבי יוסה בין הכא בין תמן מן הצד היא.

מאי בדין? כההיא דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעיריה דרבי שמעון בן אלעזר היא. דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר מתר להשתמש על צידדי בהמה בשבת. היא צידדי בהמה היא צידדי אילן:

הלכה ה', מתניתין – העושה סבתו בין האילנות בשרה שלוחי מצוה פטורין מן הספּה חולין ומשמישהו פטורין מן הספּה אוקלין ושותין עראי חוץ לספּה.

גמרא – רב חונה אול לעיני-טב למימנה. מי אתי, צחא גו איסרטא ולא קביל עלוי מיטעום כלום עד דעל ליה למטלתיה דרבי יוחנן ספּרה דגופתא. אומר רבי מנא: לא סוף דבר חולין של ספּנה אלא אפלו חולין שאינן של ספּנה. תני, אומר רבי שמעון בן גמליאל: מעשה שהייתי חושש עיני בקיסרין, והתיר לי רבי יוסי ברבי לי וכל משמשי לישן חוץ לספּה. רבי בא בר זבדא אומר: שושבינין וכל בני חפּה – פטורין מן הספּה. תני, שומרי העיר ביום – פטורין מן הספּה ביום ותיבין בלילה. שומרי העיר בלילה – פטורין מן הספּה בלילה ותיבין ביום. שומרי העיר ביום ובלילה – פטורין מן הספּה בין ביום ובין בלילה. הדיא דאת אומר: בשומר גיסות, אבל בשומרי ממון – עשו אותן בשומר גנות ופרדסין. אבודמא מלחא הוה דמו קומי חנותיה. עבר רבי חייה בר בא, אומר ליה: איזיל דמוך גו מטלתתך. רבי מנא הוה שושביניה דרבי יעקב בר פלוסי, אתא שאיל לרבי יוסי, אומר ליה: איזיל דמוך גו מטלתתך. רבי יצחק בר מריון הוה שושביניה דחד בר נש, שאיל לרבי לעזר, אומר ליה: איזיל דמוך גו מטלתתך. מעשה שהלך רבי אלעאי אצל רבי אליעזר בלוד, אומר ליה:

[דף י' ע"ב]

אינך משוכתי הרגל? והלא אמרו שאין שבהו של תלמידי חכמים להיות מניח את ביתו ברגל והולך לו. כהדיא רבי זעיריה סליק לגזורה דרבי אילא, ולא קביל עלוי מיטעום כלום. ולא ידעין אין משום דלא הוה עסקיה טעם כלום עד לפני מוסף. אין משום שאין שבהו של תלמידי חכמים להיות מניח את ביתו ברגל והולך לו. כהדין לא ידעין. אומר רבי לעזר: אכילה עראי. אין שינה עראי. כהדיא אמרין: שכן אדם נשתפע בתוך שנתו. אומר רבי אילא: שכן אדם ישן קומאח ודין. מה נפק מן ביניהון? מסר שנתו לאחר. על דעתהון דכהדיא – מתר. על דעתיה דרבי אילא – אסור.

הלכה ו', מתניתין – מעשה שהביאו לו לרבן יוחנן בן זבאי לטעם את התבשיל ולרבן גמליאל שתי כותבות ודלי של מים, ואמרו: העלים לספּה. וכשנתנו לו לרבי צדוק אכל פחות מכפיצה ונטלו במפּה ואכלו חוץ לספּה ולא ברך אחרי.

גמרא – הוינן סברין מימר: שלא ברך אחריו שלש ברכות. הא ברכה אחת ברוך! אשכח תני: ולא ברכה אחת ולא שלש ברכות. תני, כל שאומרין עליו שלש ברכות – אומרים לפניו: 'המוציא לחם מן הארץ'. כל שאין אומר אחריו שלש ברכות – אין אומרים לפניו 'המוציא לחם מן הארץ'. התיבון, הרי פחות מפות אין אומרים עליו שלש ברכות, מעתה לא יאמרו לפניו 'המוציא לחם מן הארץ'? רבי יעקב בר אבהו אמר: לשאר המינין נצרכה. הלכה ו', מתניתין – רבי אליעזר אומר: ארבע עשרה מעדות חייב אדם לזבל בספה, אחת ביום ואחת בלילה. והכמים אומרים: אין לדבר קצבה חוץ מלילי יום טוב הראשון בלבד. ועוד אומר רבי אליעזר: מי שלא אכל בלילי יום טוב הראשון – משלים בלילי יום טוב האחרון. והכמים אומרים: אין לדבר תשלומין, ועל זה נאמר: "מענות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות". גמרא – מה טעמא דרבי ליעזר? נאמר באן: "תשבו". ונאמר להלן: "ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה". מה ישיבה שנאמר להלן עשה בה את הלילות בימים, אף ישיבה שנאמר באן נעשה בה את הלילות בימים. רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל: נאמר ט"ו בפסח ונאמר ט"ו בנה. מה ט"ו שנאמר בפסח לילה הראשון חובה ושאר כל הימים רשות, אף ט"ו שנאמר בנה לילה הראשון חובה, ושאר כל הימים רשות.

[דף י"א ע"א]

הכריא בעי, אומריהם – מה להלן עד שישנסו למצה בתאנה. וכא עד שישנסו לפסח בתאנה. רבי זעירה בעי: אי מה להלן עד שיאכל פזית מצה. וכא עד שיאכל פזית דגן בספה? רבי הושעיה אמר: כל שבקעה חובה. רבי ברכיה אמר: פליגינן. רב אבונא אמר: לא פליגינן. מה דאמר רבי יוחנן: בשנתן דעתו. מה דאמר רבי הושעיה: בשלא נתן דעתו. תני בשם רבי ליעזר: מי שלא עשה סבתו בערב הרגל – אל יעשה ברגל. והתני בר קפרא נפלה סבתו ברגל יקימנה ברגל? רבי אבהו בשם רבי היננא: קנס קנסו רבי ליעזר שלא עשה סבתו בערב הרגל. מהלפה שיטתיה דרבי ליעזר, תמן הוא אמר י"ד סעודות חייב אדם לזבל בספה וכי אמר הכין? אמר רבי אבהו: למצוה השנה.

הלכה ח', מתניתין – מי שהיה ראשו ורפו בספה ושלחנו בתוך הבית, בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. אמרו בית הלל לבית שמאי: מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקר את יוחנן בן תחורזני ומצאוהו ראשו ורפו בספה ושלחנו בתוך הבית. אמרו להן בית שמאי: משם ראיה? אף הן אמרו לו – אם כך היית נוהג לא קימת מצות ספה מימיה.

גמרא – לא סוף דבר שלחנו אלא אפלו כפי שלחנו. במה הוא כפי שלחנו? טפה. רבי יודה בר פזי ורבי אייבו בר נגרי הוון יתיבין, אמרין, תנינן אחר שהודו, מי הודה למי? בית שמאי לבית הלל או

בית הלל לבית שמאי? אמרין, נצא לחוץ ונלמוד, ונפקון ושמעון רבי הוסיף רבי אחא בשם רבי יודה בן לוי: לא מצאנו שהודו בית שמאי לבית הלל אלא בדרך זה בלבד. רבי הוניה בשם רב אביי: מתניתא אמרה בן, המערה מבלי לכלי ונגע טבול יום בקליה, אם יש בו – יעלה באחד ומאה. אין תימר בית הלל הודו לבית שמאי שלא תעלה, מאן תנא הכא תעלה? לא בית הלל ולא בית שמאי! אמר רבי איתי: נאמר בית הלל שנו אותה עד שלא הודו להם בית שמאי. אמר רבי יוסה: מתניתא אמרה בן אחר שהודו. רבי ליעזר אומר: תירום ותשרף.

[דף י"א ע"ב]

ורבי אליעזר לא שמותי הוא? אמר רבי הנה: מתניתא אמרה בן, אחר שהודו אליו לאלו תעלה. בית שמאי מסלקין לון, ואינו מודי לון. אמר רבי אבון: תשובה אחרת יש כאן, בהדא דתני רבי הושעיה: מה אם מטהרה שהוא בעזן מיתה אצל זרים הרי היא עולה. טמאה שהיא בעשה אצל כהנים לא כל שכן. מה זכו בית הלל שתקבע הלכה בדבריהן? אמר רבי יודה בר פזי: שהיו מקדימין דברי בית שמאי לדבריהן. ולא עוד, אלא שהיו רואין דברי בית שמאי והורין בהן. התיב רבי סימון בר זבדא קומי רבי אילא: או נאמר תנניה חמתון סבון מינין ואקדמו. והא תני, מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקר את יוחנן בן החורני. נאמר 'זקנינו וזקניכם'. אמר רבי יעירה רב הוניה בשם רב: הלכה בבית שמאי. רבי ירמיה רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב: ממה שסלקו בית שמאי לבית הלל הדיא אמרה הלכה בדבריהן.

הלכה ט', מתניתין – נשים ועבדים וקטנים – פטורין מן הספה. כל קטן שאינו צריך לאמו – חיב בספה. מעשה שילדה בלתו של שמי הזקן, ופחת את המעזיבה, וספד על גבי המטה בשביל תקטן.

גמרא – אי זהו קטן? דבית רבי יצאי אמרי: כל שהוא צריך לאמו שתקנהנו. רבי יוחנן אמר: כל שהוא נעזר משנתו וקורא אימא. תני רבי הושעיה: קטן שאינו צריך לאמו – חיב בספה ויצא בערוכה של אמו.

הלכה י', מתניתין – כל שבעה ימים עושה אדם את סבתו קבע ואת ביתו עראי. ירדו גשמים, מאימתי מתר לפנות? משתסרה המספה. מושלין אותו מושל, למה תדבר דומה? לעבד שבא למוג בום לקונו, ושפד הקיתון על פניו.

גמרא – בתיב: "בפפת תשבו", ואין 'תשבו' אלא תדורו. כמה דאת אמר: "וירשתם אותה וישבתם בה" – שיהא אוכל בספה ומטיל בספה ומעלה כליו לספה. ירדו גשמים מאימתי מתר לפנות? וכו'.

– לא סוף דבר 'שתסרדו' אלא אפלו 'בדי שתסרדו'. לא סוף דבר מקפת גריסין אלא אפילו מקפה של כל דבר. תני, בשם שמפנין מפני הגשמים כך מפני השרב ומפני היתושין. רבן גמליאל נכנס ויוצא כל הלילה. רבי ליעזר נכנס ויוצא כל הלילה. חד תלמיד מן דרבי מנא הורי

[דף י"ב ע"א]

לחד מן קריביי דנשיאי: יצא – אין ממריהון עליו שיהזור. ולא שמיע רבן גמליאל נכנס ויוצא כל הלילה. רבי ליעזר נכנס ויוצא כל הלילה.

פרק שלישי

הלכה א', מתנייתין – לולב הגזול והיבש – פסול. של אשירה ושל עיר הנדחת – פסול. נקטם ראשו, נפרצו עליו – פסול. נפרדו עליו – בשר. רבי יהודה אומר: יאגדנו מלמעלה. ציני הר הפרזל – בשרות. כל לולב שיש בו שלשה טפחים בדי לנענע בו – בשר.

גמרא – תני רבי חייה: "ולקחתם לכם" – משלכם ולא הגזול. אמר רבי לוי: זה שהוא נוטל לולב גזול למה הוא דומה? לאחד שכבד את השלטון תמחוי אחד ונמצא משלו. אמר: אי לו לזה שנעשה כנגורו קמגורו. שופר עבו"ם ושל עיר הנדחת, רבי לעזר אומר: בשר. תני רבי חייה: בשר. תני רבי הושעיה: פסול. הכל מודין בלולב שהוא פסול. מה בין שופר ומה בין לולב? אמר רבי יוסה: בלולב כתיב "ולקחתם לכם" – משלכם, לא משל אסור הניה, כרם הכא "יום תרועה יהיה לכם" – מפל מקום. אמר רבי לעזר: תמן בגופו הוא יוצא, כרם הכא בקולו הוא יוצא. ויש קול אסור בהננייה? מה פליגינן בשגזול משפה אבל אם גזלו ושיפחו דמים הוא חייב לו. גזל לולב מיפן והדם מיפן וערבה מיפן ואגדן. נישמעיה מן הדא, סכה גזולה אית תני בשרה, אית תני פסולה. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: מאן דאמר בשרה – בשגזול קרקע, מאן דאמר פסולה – בשגזול פסל. ואפשר שלא יקשרו במיישב מלמעלה. רבנן דקפרינ בשם רבי יוחנן: בין זה ובין זה – בשרה. אי זו היא גזולה פסולה?

[דף י"ב ע"ב]

כל שהוא נכנס בתוך סבתו של חברו שלא מדעתו. כהדא גמליאל וזנא עבד ליה ממלא גו שוקא. עבר רבי שמעון בן לקיש אומר ליה: מאן שרא לך? יבש פסול – רבי אבין בשם רבי יודה בר פזי: היבש פסול על שם "לא הפתים והללויה". תני בשם רבי יודה: היבש עצמו בשר. אמר ליה רבי יהודה: והלא

בכרפי הים מורישין לולביהון לבניהון. אמרו לו: אין למדים משערת הדדק. בעון קומי רבי אבינא: יבשה צייציתו מהו? מה בינו לקטום. אמר לון: זה הדור וזה אינו הדור. רבי מלוך בשם רבי יהושע בן לוי: נחלק המתאים כמו שנפראו העליון. פפות תמרים – רבי טרפון אומר: פפות תמרים. רבי עקיבה אומר: פפות תמרים בשמן. רבי יודה אומר: אם נפרד יאגדנו. אלו הן ציני הר הפרזל שהן בשורות: כל שראשה של זה מוגיע לצד עקרה של זו. תני, הרות – פסולה. דומה לחרות – בשר. רבי שמעון בר אבא בשם רבי יוחנן: ביני מתניתין וכדי לנגעע בו בשר. תני, הדם וערכה – שלשה, ולולב – ארבעה. תני, באמת חמשה; דברי רבי טרפון. והכמים אומרים: באמת ששה. על דברי טרפון: פושכין רב רבין. על דעתיהון דרבנן: פושכין דסיקין. רבי יונה ורבי שמעון בן לקיש בשם רבי יודה נשייא: לולב טפה. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: אזור טפה. רבי זעירה בעי: לולב – טפה. אזור – טפה. אמר רבי יוסי:

[דף י"ג ע"א]

קומה רבי סימון – רבי היננא רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: לולב טפה, אזור – טפה, שופר – טפה. שיליאי – טפה. ויש אומרים: אף דפן שלישית טפה. רבי זעירא בעי: לולב טפה, מלכד שיורה. אזור טפה הוין מוגבעולין. רבי יוסה, רבי טבי בשם רב, רבי היננא, רבי פרנא, רב מתנה, יוסי בר מנשייא בשם רב: לולב טפה מלכד שיורה. אזור טפה הוין מוגבעולין.

הלכה ב', מתניתין – הדם הגזול והקבש – פסול. של אשירה ושל עיר הנדחת – פסול. נקטם ראשו, נפראו עליו, או שהיו ענביו מרבות מעליו – פסול. ואם מיעטן – בשר. ואין ממעטין ביום טוב.

גמרא – בתיב (ויקרא כג, ט): "וענף עין עבות" – שענפיו חופין את רבו ועולה במין קליעה, ואי זה זה? זה הדם. אין תימר זיתא? עולה במין קליעה ואין ענפיו חופין את רבו. אין תימר ורגונה ענפיו חופות את רבו ואינו עולה במין קליעה, ואי זה זה? זה הדם. הויה בר אדא בשם רבי שמעון בן לקיש: במשחורות שנו. למה? משם שאינן דומות לעצו או משם שננמר פרוין. מה נפק מן ביניהון? הויה דרבב לגדל ירוקים. אין תימר משם שאינן דומות לעצו הרי אינן דומות לעצו. הויה לא מעמא די לא – משם שננמר פרוין.

הלכה ג', מתניתין – ערכה גזולה ויבשה פסולה של אשירה ושל עיר הנדחת פסולה נקטם ראשה נפראו עליה והצפצפה פסולה כמושה ושנשרו מקצת עליה ושל בעל בשרה.

גמרא – פתיב: "וערבי נחל". איז לי אלא של נחל, של בעל ושל הרים מנין? תלמוד לומר "וערבי".
אבא שאול אומר: "ערבי נחל" שתיים. ערבה ללולב וערבה למקדש.

[דף י"ג ע"ב]

אם בן למה נאמר "וערבי נחל"? פרט לצפצפה, איזו היא של צפצפה? העשויה כמין מגל – פסולה.
כמין מסר – בשרה. איזו היא ערבה פסולה? עלה עגול וקנה לבן. איזו היא ערבה בשרה? עלה ארוך
וקנה אדום.

הלכה ד', מתניתין – רבי ישמעאל אומר: שלשה הדסים ושתי ערבות, לולב אחד ואתרוג אחד,
ואפילו שנים קטומים ואחד שאינו קטום. רבי טרפון אומר: אפילו שלשתן קטומין. רבי עקיבא אומר:
בשם שלולב אחד ואתרוג אחד כד הדם אחד וערבה אחת.

גמרא – רבי ישמעאל דרש: "פרי עין הדר" – אחד. "כפות תמרים" – אחד. "וענף עין עבות" –
שלשה. "וערבי נחל" – שתיים. ושתי דליות אחת שאינה קטומה. רבי טרפון אומר: אפילו שלשתן
קטומין. רבי בא בר ממל בעא קומי רבי אימי: כמה דרבי ישמעאל מרבה בהדם ורבה בשאר כל
המניין. אמר ליה: מיסבור את סבר על דרבי ישמעאל קטום הדר. והא תנינן, רבי טרפון אומר: אפילו
שלשתן קטומין. לית בר נש אומר 'אפילו' אלא דהוא מודה על קדמיותא. אמר רבי חגי: בעא קומי רבי
יוסב,

[דף י"ד ע"א]

מה בא רבי טרפון להוסיף על דברי רבי ישמעאל? אמר ליה: רבי ישמעאל לא סבר קטום הדור ורבי
טרפון סבר קטום הדור. רבי יבא פד סלק להכא חמתון מכתרין הדסה. אמר: למה בני מערבא
מכתרין הדסה? ולא שמייע. דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: "ואשר ישמיעו ויעבירו קול
בכל עריהם" וגו' (נחמיה ה, טו), לא היא הדם ולא היא עין עבות. אלא הדם לסכה ועין עבות ללולב.
רבי זעיריה הוה תקע לה. העושה לולב לעצמו אומר: ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות לולב.
לאחר: לעשות לולב לשמו. בשוה נטלו מהו אומר? ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת
לולב. נתפלל בו אומר: ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, ומברך עליו כל שעשה שהוא נטלו.
פיצד מברכין על נר הנכבה? רב אמר: ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות הדלקת נר הנכבה.
הכל מודין ביום טוב הראשון שהוא אומר על נטילת לולב, מה פליגינן? בשאר כל הימים. רבי יוחנן
אמר: על נטילת לולב. רבי יהושע בן לוי אמר: על מצות קננים. מה אמר רב בלולב? מה אם הנכבה

שהיא מדבריהן הוא אומר 'על מצות גר הנפדה/ לולב שהוא דבר תורה לא כל שפן. מה אומר רבי יהושע בן לוי בהנפדה? מה אם לולב שהיא דבר תורה אומר על מצות זקנים, הנפדה שהיא מדבריהן לא כל שפן. לא צורכא, דילא :

[דף י"ד ע"ב]

מה אומר רבי יוחנן בהנפדה? הייה בריה דרב מברך על כל פעם ופעם, רב חונה לא מברך אלא פעם אחת בלבד. רבי חונה בשם רב יוסף: טעמיה דרב חונה דמאי מדבריהן ושאר כל הימים מדבריהן. מה דמאי אין מברכין עליו אף שאר כל הימים אין מברכין עליו.

הלכה ה', מתניתין – אתרג הגזול והיבש פסול של אשרה ושל עיר הגדחת פסול של ערלה פסול של תרומה טמאה פסול ושל טהורה לא יטול ואם נטל כשר ושל דמאי בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין ושל מעשר שני בירושלים לא יטול ואם נטל כשר.

גמרא – בתיב (ויקרא כג, ט): "פרי עץ הדר" – עץ שפריו הדר ועצו הדר, אי זה זה? זה אתרג. אין תימר רימונה – פריו הדר ואין עצו הדר, אין תימר חרוכה – עצו הדר ואין פריו הדר, אי זה זה? זה אתרג! "הדר", אומר רבי לוי שהוא דר באילנו משנה לחברתה. אומר רבי תנחומאי: תרגם עקילם – הדר הדר. אילן שהוא גדל על פני הפנים. תני, רבי שמעון בר יוחאי: "ילקחתם לכם פרי עץ הדר" – עץ שפריו הדר ועצו הדר. טעם פריו כטעם עצו. טעם עצו כטעם פריו. פריו דומה לעצו עצו דומה לפריו, ואי זה זה? זה אתרג! רבי יעקב דרומיאי בעי: מתניתין דלא כבית שמאי, דתנינן: ושל דמאי, בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. ושל מעשר שני בירושלים – לא יטול, ואם נטל – כשר.

הלכה ו', מתניתין – עלתה חזוית על רבו, נמלה פטמתו, נקב, נקלף, נסדק, חסר כל שהוא – פסול. עלתה חזוית על מעוטו, נטל עוקצו, נקב ולא חסר כל שהוא – כשר. אתרג הכושי – פסול. הירוק ככרתו, רבי מאיר מכשיר ורבי יהודה פוסל.

[דף ט"ז ע"א]

גמרא – רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל: כל הפסולין אינן פוסלין אלא ביום טוב הראשון בלבד. תמן אמרין: ורבו מצד אחד חוטמו כרובו לפסל; נמלה פטמתו – תמן אמרין: שושנתו. ורבי יצחק בר חקילא אומר: פיקא. נקב ולא פילש מבפנים – כשר. כהיא דתנינן תמן: נטל עוקצו, נקב ולא חסר כל שהוא – כשר. אתרג הכושי – פסול. תבא מן הכושי – כשר. הירק ככרתו. רבי זעירא בעיא קומי

רבי אימי: כהן כרתנינו או דדמי להן כרתנינו. אמר להן: כהן כרתנינו. אי זהו ירקרק שפירקום? רבי לעזר אומר: בשענה וכשזשנת קרמל. סומכוס אומר: בכנפי טוס. אי זהו אדמדום שבאדמיום? זהו זהירות עמוקה. וכן הוא אמר הכין! אמר רבי פינחס: שניא היא תמן דכתיב "ירקרק".

הלכה ז', מתניתין – שעור אתרוג קטן רבי מאיר אומר כאגוז רבי יהודה אומר בפיעה והגדול כדי שיאחו את שניהם בידו אחת; דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: אפלו אחד בשתי ידיו.

גמרא – אתרוג הפסח; רבי עקיבה אומר: אינו פרי. והכמים אומרים: פרי. רבי אילא, רבי יסא בשם רבי לעזר: אתיא דרבי שמעון בשיטת רבי עקיבא רבו, כמה דרבי עקיבה אומר: אתרוג בסר אינו פרי, כן רבי שמעון אומר: אתרוג בסר אינו פרי. אמר רבי יוסה: וכי כל שהוא בשר בלולב חייב במעשרות, וכל שאינו בשר בלולב אינו חייב במעשרות? התיבון הרי מנמר הרי הוא גדל בדפוס הרי הוא עשוי ככדור, הרי הוא פסול בלולב וחייב במעשרות?!

[דף ט"ו ע"ב]

מסתברא רבי שמעון יודה לרבי עקיבה, רבי עקיבא לא יודה לרבי שמעון. רבי שמעון יודה לרבי עקיבא דכתיב "פרי", ואינו פרי! רבי עקיבה לא יודה לרבי שמעון, הרי מנמר, הרי גדל בדפוס, הרי הוא עשוי ככדור – הרי הוא פסול בלולב וחייב במעשרות. אגוז תנינו: כאגוז. אית תניי תני: עד כאגוז. מאן דאמר 'כאגוז' – כאגוז עצמו בשר, מאן דאמר 'עד כאגוז' – כאגוז עצמו פסול. אמר רבי יוסה: אלו הנה כתיב 'וכפות תקרים' – יאות, לית כתיב אלא 'כפות תקרים'. אפלו זה בידו אחת וזה בידו אחת. אמרו עליו על רבי עקיבה שנגננס לבית הנכנסת ואתרוג על כתפיו.

הלכה ח' מתניתין – אין אוגדין את הלולב אלא במינו; דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: אפילו במשיחה. אמר רבי מאיר: מעשה באנשי ירושלים שהיו אוגדין את הלולבין בגימזות של זהב. אמרו לו: במינו היו אוגדין אותו מלמטה. ואיכן היו מנענעין? בהודו לה' תהלה וסוף, ואף באגא ה' הושיעה נא! כדברי בית הלל. בית שמאי אומרים: אף באגא ה' הצליחה נא. אמר רבי עקיבה: צופה הייתי ברבן גמליאל וברבי יהושע, שכל העם מטרפין בלולבין והם לא נענעו אלא באגא ה' הושיעה נא! בלבד. מי שבא בדרך ולא הנה בידו לולב בשיפנס לביתו – יפול על שלחנו, אם לא נטל בשחרית – יפול בין הערבים, שכל היום בשר ללולב.

גמרא – הא בהודו' לא. להוציא אף באגא ה' הצליחה נא. רב הנה פר אשי בשם רב: זה שהוא משקים לצאת לדרך – נטיל לולב ומנענע. שופר ותזקע. לכשתגיע עונות קריאת שמע – הרי זה

קורא את שמע ומתפלל. תני, צריך לנגנע שלש פעמים. רבי זעירה בעי, הכין חד והכין חד. או הכין והכין חד. תמן תנינן: צריך לכספם שלש פעמים בין כל דבר ודבר. רבי זעירה בעי, הכין חד והכין חד או הכין והכין חד. הלכה ט', מתניתין – מי שתיה עבד או אשה או קמן מקרין אותו – עונה אחריהו מה שהן אומרין ותהא לו מארה. אם היה גדול מקרא אותו – עונה אחריו הללויה.

[דף ט"ז ע"א]

גמרא – תני, אבל אמרו אשה מברכת לבעלה, ועבד לרבו, וקמן לאביו. ניהא אשה מברכת לבעלה, עבד לרבו. קמן לאביו – לא בן אמר רבי אחא בשם רבי יוסי בן נהוריי: כל שאמרו בקמן כדי לחנכו. תפטר בעונה אחריהו אמן, כהיא דתנינן תמן מי שתיה עבד או אשה או קמן מקרין אותו, ועונה אחריהו מהן שהן אומרין ותהא לו מארה, ועוד אמרו תבוא מארה לבן עשרים שהוא צריך לבן עשר.

הלכה י', מתניתין – מקום שנגהו לכפל – יכפל, לפשט – יפשט, לברך אחריו – יברך, הכל כמנהג הפדינה. הלוקח לילב מחברו בשביעית – גותן לו אתרוג במתנה, שאינו רשאי לקחו בשביעית.

גמרא – רב ושמואל, חד אמר: הללויה. והורגת אמר: הללו יה. מאן דאמר הללו יה – נחלק ואינו נמחק. מאן דאמר הללויה – נמחק ואינו נחלק. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר רב: שמעית מן חביבי, אם יתן לי אדם ספר תלים של רבי מאיר, מוחק אני את כל הללויה שבו שלא נתפזז לקדשן. הוי דו אמר: הללויה. מיליהון דר' בנן פליגן, דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: בעשרה לשונות של שבה נאמר ספר תלים – באשור, בנצורה, בנגוז, בשיר, במזמור, בהשפלה, ברנה, בתודה, בתפלה, בברכה. המאשר שבכלן 'הללויה', שהשם והשבח פולין בו. רבי זעירה בעי קומי רבי אבהו: מה נעני? אמר ליה רבי אבא ביפי קומי רבי יונה: עני הכין והכין. רבי ליעזר לא עני הכין והכין. רב בשם רבי אבא בר חנה בשם רב: והוא שענה ראשי פרקים. רבי זעירא בעי: והיילין אינון ראשי פרקים? הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה'. בעון קומי רבי חייה בר בא: מנין אם שמע ולא ענה יצא? אמר לוי: מן מה דאנן חמיין רבנין רבך כייא קיימין בציפוריא, ואילין אמרין: ברוך הבא, ואילין אמרין בשם ה', ואלו יוצאין ידי חובתן. תני רבי הושעיה: עונה הוא אדם אמן, אף על פי שלא אכל – אינו אומר ברוך שאכלנו, אם לא אכל. תני, אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה, אי זו היא אמן יתומה?

[דף ט"ז ע"ב]

אמר רבי חננה: הוון דתיב למברכה והוא עני ולא ידע מהו. תני, עבוי"ם שברך את השם - עונין אחריו אמן. פותי - איז עונין אחריו אמן. אמר רבי תנחומא: אם ברכך עבוי"ם - ענה אחריו אמן. דכתיב: "ברוך תהיה מכל העמים". עבוי"ם אחד פגע ברבי ישמעאל וברכו. אמר ליה: כבר מילתך אמורה. אחר פגע בו וקיללו. אמר ליה: כבר מילתך אמורה. אמרו ליה תלמידוי: רבי! הוה מה דאמרת לדיו אמרת לדיו? אמר לון: ולא כן כתיב: "ארריו ארור ומברכיו ברוך"! רבי הוה כופל בה דברים, רבי לעזר בן פרטא פושט בה דברים. אמר רבי לעזר: דוקני הגליל היא, דוקני הגליל אומרים: אסור למסר למי שהוא חשוד על השביעית מוזן שתי סעדות. אמר רבי מתנה: תפתר, דברי הכל פשהו אתרוגים נמפרין ביקר. פהדא תרוגנייא הוין מצפצפיין תמן, והוה רב נחמן פר יעקב יהב אתרוגא מתנה לבריה, אמר ליה לכשתזכה בו ובמצותו - החזירו לי .

הלכה יא, מתניתין - בראשונה היה הלולב נטל במקדש שבקע וּבְמִדֵּינָה יום אחד, משתרכ בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא הלולב נטל במדינה שבקעה זכר למקדש, ושיהא יום הנגף פלו אסור. יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת, כל העם מוליכין את לולביהן לבית הפנסת, למחרת משכימין ובאין, כל אחד ואחד מכיר את שלו ונוטל, מפני שאמרו אין אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של חברו, ביום טוב הראשון של חג ושאר כל ימות החג אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של חברו. רבי יוסי אומר: יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת, שכח והוציא את הלולב לרשות הרבים - פטור, מפני שהוציאו ברשות.

גמרא - כתיב וישמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים". אית תניי תני, בשמחת לולב הכתוב מדבר. אית תניי תני, בשמחת שלמים הכתוב מדבר. מאן דאמר בשמחת שלמים הכתוב מדבר - ביום הראשון דבר תורה ושאר כל הימים דבר תורה. ורבן יוחנן בן זכאי מתקין על דבר תורה. מאן דאמר בשמחת לולב הכתוב מדבר - ביום הראשון דבר תורה, ושאר כל הימים מדברייהן.

[דף י"ז ע"א]

ורבן יוחנן בן זכאי מתקין על דבריהן. ויש התקנה אחר התקנה? חבריא בעון קומי רבי יונה: הוה מה דאת אמר - "הקרבתם אשה לח' שבעת ימים". איז שבקעה בלא שבת. ודכותה - ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים". איז שבקעה בלא שבת. אמר לון: שנייא הוא, דכתיב: "ולקחתם לכם ביום הראשון" - חלק הראשון מהן. מעתה במקדש ידחה, בגבולין לא ידחה. אמר רבי יונה: אילו הוה

מִסְכַּת נְדָה פָּרָק שְׁנִי

א. מניקה שמת לה בנה בתוך עשרים וארבעה חדש - מטמאה מצת לעת, לפיכך אם מנקתו והולכת, אפלו ארבע וחמש שנים - דיה שעתה; דברי רבי מאיר. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: דיה שעתה כל עשרים וארבעה חדש, לפיכך אם מנקתה והולכת אפלו ארבע וחמש שנים - אין לה אלא עשרים וארבעה חדש: מניקה שמת בעלה - הרי זו לא תאָרס ולא תנשא עד שיהיו לה עשרים וארבעה חדש; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: שמונה עשר חדש. רבי יונתן בן יוסף אומר, בית שמאי אומרים: עשרים וארבעה חדש. ובית הלל אומרים: שמונה עשר חדש. אָמר רבן שמעון בן גמליאל: לדברי האומר עשרים וארבעה חדש - מתרת לנשא [בעשרים ואחד חדש]. לדברי האומר שמונה עשר חדש - מתרת להנשא לחמשה עשר חדש, שאין החלב געפר אלא לאחר שלשה חדשים:

ב. תינוק יונק והולך עשרים וארבע חדש. מכאן ואילך כיונק שקץ; דברי רבי אליעזר. ורבי יהושע אומר: תינוק יונק והולך אפלו בן חמש שנים. פרש וחזר אחר עשרים וארבעה חדש שלשה ימים, ומתוך בוריו - הרי הוא כיונק שקץ:

ג. חיבת אשה בטפול בנה כל עשרים וארבעה חדש. אחד בנה ואחד שנתן לה בן להניק. האשה שנתן לה בן להניק, לא תעשה עמו מלאכה ולא תניק עמו תינוק אחר. תינוק המפיר את אמו - אין נותנין אותו למינקת אחרת, מפני סכנת נפשות. יונק תינוק מעובדת כוכבים ומבהמה טמאה, ואין חוששין כיונק שקץ. ולא יאכילנה נבלות וטרפות שקצים ורמשים. ומכלן הוא יונק ואפלו בשבת. ואם היה גדול - אסור. אבא שאול אומר: יונקין היינו מבהמה טהורה כיום טוב:

ד. שלש נשים משמשות במוך: קטנה, מעברת, ומניקה. קטנה - שמא תתעבר ושמא תמות. מעברת - שמא תעשה עברה סנדל. ומינקת - שמא תגמל את בנה. ואי זו היא קטנה? מבת אחת עשרה שנה ויום אחד ועד בת שתים עשרה שנה ויום אחד. פחות מכן ויתר על כן, משמשת כדרכה ואינו חוששת; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אחת זו ואחת זו משמשת כדרכה והולכת וה' משמר על ידה, שנאמר (תהלים קטז, ו): "שמר פתאים ה'":

ה. רבי אליעזר אומר: כל עשרים וארבעה חדש - דש מבפנים וזורה מבחוץ. אמרו לו: הללו אינו אלא מעשה ער ואונן: לא ישא אדם מעברת חבירו ומינקת חבירו משום שנאמר (משלי כג, ו): "אל תסג גבול עולם ובשדי יתומים אל תבא":

ו. כל היד המרבה בנשים לבדוק - הרי זו משבחת. ובאנשים - תקצץ. רבי מאיר אומר: יד לאמה - תקצץ ידו על טבורו. אמרו לו: הרי פרסו נבקעת! אמר להם: אף אני לא נתכונתי אלא לכה. משלו משל, למה הדבר דומה? לנותן אצבע בעין, כל זמן שהוא דוחק הרבה - מוציא דמעה. במה דברים אמורים? בשכבת זרע, אכל לזיבה, כל היד המרבה לבדוק - הרי זו משבחת:

ז. שוטה, מטבילין אותו ומאכילין אותו לתרומה לערב, ומשמרין אותו שלא יישן. ואם ישן ועמד - טמא מיד. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר: עושין לו כיס של עור, ומלבישים אותו ובדוקין אותו לתוכו, ואם נמצא בתוכו שכבת זרע - טמא. ואם לאו - טהור. אמרו לו: נמצאת מברית מן הספק ומביא אותו לידי ודאי, מפני שבא לידי חמום. אמר להם: ואם לדבריהם, שוטה אין לו תקנה! אמרו לו: לדברינו, ישן - טמא, לא ישן - טהור. לדבריה, שמא יראה טפה כחודל ותבלע בפיו:

מִסְכַּת נְדָה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. כָּל הַנְּשִׁים - כֶּתֶמֶן מְטַמָּא לְמַפְרַע. וְנָשִׁים שְׂאֵמְרוּ דִּין שְׁעֵתָן - כֶּתֶמֶן מְטַמָּא לְמַפְרַע, חוּץ מִקְטֻנָּה שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוֹת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: כָּל הַנְּשִׁים שְׂאֵמְרוּ דִּין שְׁעֵתָן - כֶּתֶמֶן כְּרֵאִיתָן. וְקֻטְנָה שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוֹת - יֵשׁ לָהּ כֶּתֶמִים. וְשֹׁלֵא הִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוֹת - אֵין לָהּ כֶּתֶמִים. כָּל אִשָּׁה שֵׁישׁ לָהּ וְסֵת - כֶּתֶמָה מְטַמָּא לְמַפְרַע, שְׂאֵם תְּרָאָה שֶׁלֹּא בִשְׁעַת וְסָתָה - מְטַמָּא מֵעַת לְעַת. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הַחֲמִירוּ בְּכֶתֶם יִתֵּר מִן הָרֵאִיָּה, שֶׁהִכְתֵּם מְטַמָּא לְמַפְרַע, וְהָרֵאִיָּה אֵינָה מְטַמָּאָה אֲלֵא מֵעַת לְעַת. רֵאֲתָה כֶּתֶם וְאַחַר כֵּךְ רֵאֲתָה דָם - הָרִי זֹו חוֹשֶׁשֶׁת מִשּׁוֹם זֹוב; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין חוֹשֶׁשֶׁת מִשּׁוֹם זֹוב. הַרּוֹאָה כֶּתֶם, אִם יֵשׁ בּוֹ לְחֶלֶק שְׁלִשָּׁה גְרִיסִין לְשְׁלִשָּׁה יָמִים - חוֹשֶׁשֶׁת, וְאִם לֹאוֹ - אֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן אַגְרָא אוֹמֵר מִשּׁוֹם רַבִּי יוֹסִי: בֵּין כֵּךְ וּבֵין כֵּךְ הָרִי זֹו חוֹשֶׁשֶׁת. אֹמֵר רַבִּי: נֶאֱרַין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן אַגְרָא - בְּזִמְנָן שֶׁלֹּא בְּדָקָה, וְדְבָרֵי חֻכְמִים - בְּזִמְנָן שְׂבָדָקָה. רַבִּי חֲנִינָא בֶּן אַנְטִיגֶנוֹס אוֹמֵר: בֵּין כֵּךְ וּבֵין כֵּךְ אֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת. אִם תּוֹלָה כֶּתֶמָה בְּאַחֲרוֹת, דִּין הוּא שְׁתַּתְּלָה כֶּתֶמָה בְּעֶצְמָה:

ב. פְּעָמִים שֶׁהִכְתֵּמִים מְבִיאִין אֶת הָאִשָּׁה לְיַדֵּי זִיבָה. כִּיצַד? לְבִשָּׁה שֶׁלֹּשׁ חֲלוּקוֹת הַבְּדוּקוֹת לָהּ בְּשְׁלִשָּׁה יָמִים, וּמִצָּאָה עֲלֵיהֶם כֶּתֶם, אוֹ שְׂרָאֲתָה שְׁנֵי יָמִים וְחֲלוּק אַחַת - טְמָאָה.

ג. אֵיזָה שְׁעוֹר וְסֵת? מְשֻׁלוּ מִשָּׁל, לְמָה הַדָּבָר דּוּמָה? לְעַד וּשְׂמֵשׁ שֶׁהָיוּ נִתְנַיֵן בְּצַד הַמְּשָׁקוֹף, כִּיּוֹן שִׁיִּצָּא הַשֶּׁמֶשׁ וְנִכְנַס הָעַד מִיַּד - זֶהוּ שְׁעוֹר וְסֵת. הָרִי וְסֵת שְׂאֵמְרוּ, לְקִנּוּחַ וְלֹא לְבִדְיָקָה. אֵיזָה אַחַר זְמַן? פֶּרֶשׁ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בַּר צְדוּק: כְּדִי שְׁתּוֹשִׁיט יָדָה לְתַחַת הַכּוֹר אוֹ תַּחַת הַכֶּסֶת, וְתַטֵּל הָעַד וְתִבְדֹּק בּוֹ. וְדָבָר זֶה שָׂאל רַבִּי צְדוּק לְפָנֵי חֻכְמִים בְּאוּשָׁא, אֵיזָה אַחַר זְמַן? אֹמְרוּ לוֹ:

לֹא שְׁמַעְנוּ. אֹמֵר לָהֶם: כֵּךְ פֶּרְשׁוּ חֻכְמִים בִּיבְנָה: לֹא שִׁשְׁהָתָה כְּדִי שְׁתַּרְדּ מִן הַמְטָה וְתִדְיַח אֶת פְּנֵיָה, תוֹךְ זְמַן הוּא זֶה, וְטַמְאִין מִסְפָּק, וּפְטוּרִין מִן הַקְּרָבָן, וְחִיבִין בְּאִשָּׁם תַּלְוִי. שִׁהָתָה כְּדִי שְׁתַּרְדּ מִן הַמְטָה וְתִדְיַח אֶת פְּנֵיָה - אַחַר זְמַן הוּא זֶה. וְכֵן כְּשִׁשְׁהָתָה מֵעַת לְעַת וּמִפְקִידָה לְפְקִידָה, בּוֹעֲלָה מְטַמָּא מִשּׁוֹם מַגַּע וְאֵינוּ מְטַמָּא מִשּׁוֹם בּוֹעֵל. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אִף מְטַמָּא מִשּׁוֹם בּוֹעֵל. רַבִּי יְהוּדָה בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זְכַאי אוֹמֵר: בּוֹעֲלָה נִכְנַס לְהֵיכַל וּמִקְטִיר קְטָרֶת. כָּל אִשָּׁה שֵׁישׁ לָהּ וְסֵת, וּמַעֲבֵרֶת וּמְנִיקָה, וְכָל הַנְּשִׁים שְׂאֵמְרוּ דִּין שְׁעֵתָן - בּוֹעֲלָה טְהוֹר. כִּמָּה דְבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנָן שֶׁהִנִּיחָה בְּחֻזְקַת טְהוּרָה, אֲכַל הִנִּיחָה טְמָאָה - עַד שְׂתֵאמֵר: 'טְהוּרָה אֲנִי לוֹ':

ד. דָם הַנִּמְצָא בְּפִרוּזְדוֹר - שׁוֹרְפִין עֲלָיו אֶת הַתְּרוּמָה, וְחִיבִין עַל טְמֵאת מִקְדָּשׁ וּקְדָשִׁיו. וְהַיּוֹצֵא מִן הַחֲדָר, אִם יָדוּעַ שֶׁהוּא דָם מִכָּה - טְהוֹר. סֶפֶק דָם חֲדָר, סֶפֶק דָם הַמְכָה - טְמֵא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוֹם רַבִּי מֵאִיר: דָם הַיּוֹצֵא מִן הַחֲדָר, אִף עַל פִּי שְׂבִידוּעַ שֶׁדָם הַמְכָה - טְמֵא. וְרַבּוּתֵינוּ אוֹמְרוּ: דָם הַמְכָה - טְהוֹר. נִמְצָאָת אוֹמֵר: שְׁלִשָּׁה סֶפְקוֹת בְּאִשָּׁה. בְּבִשְׂרָה, סֶפֶק טְהוֹר סֶפֶק טְמֵא - טְמֵא. עַל חֲלוּקָה, סֶפֶק טְהוֹר סֶפֶק טְמֵא - טְהוֹר. בְּמַגְעוֹת וּבְהִיסְטוֹת - הוֹלְכִין אַחַר הָרַב:

ה. שְׁחוֹר כִּחְרַת, עִמוֹק מִכָּאן - טְמֵא. דִּיהָא מִכָּאן, אֲפִלוּ כִּכְחוּל - טְהוֹר. לֹא מִתְחַלֵּת בְּרִיתוֹ הוּא מִשְׁחִיר, אֲלֵא מִשְׁנַעֲקָר הוּא מִשְׁחִיר. לְמָה זֶה דּוּמָה? לְדָם הַמְכָה, מִשְׁנַעֲקָר הוּא מִשְׁחִיר. קָרָן כִּרְכּוּם כְּפִירוֹר שֵׁישׁ בּוֹ, כְּעֵלְיוֹן וְלֹא כִּתְחַתּוֹן, כִּלְח וְלֹא כִּיבֵשׁ. וְכֵלְן אֵין רוֹאִין אוֹתָן אֲלֵא בֵּין חֲמָה לְצֵל. כְּמִימֵי אֲדָמָה כִּיצַד? מִבִּיא אֲדָמָה מִבְּקַעַת בֵּית כְּרָם וּמִצִּיף עָלָיו מִים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִבְּקַעַת סְכָנִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִבְּקַעַת יוֹטְבַת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוֹם רַבִּי עֲקִיבָא: אִף שֶׁל בְּקַעַת גְּנוּסָר וְכִיּוֹצֵא בְּהֵן. וּמִשְׁעָרִין אוֹתָן

עכורים ואין משערין אותן צוללים. צללו - לא יחזיר ויעכרם שניים. ואין שעור למים, שאין שעור לעפר. שני חלקי מים ואחד יין, מן יין השרוני, ודומה לכרמלי, חי ולא מזוג, חדש ולא ישן:

מִסְכַּת נְדָה פֶּרֶק רִבְעִי

א. המפלת חתיכה, סומכוס אומר משום רבי מאיר, וכן היה רבי שמעון בן מנסיא אומר כדבריו: קורעין אותה, אם יש בתוכה דם - הרי זה נדה, ואם לאו - אינה נדה. המפלת כמין קלפה, כמין שערה, כמין עפר, כמין יבחושים אדמים - תטיל למים ובפושרין. רבן שמעון בן גמליאל אומר: ממעכו ברוק על הצפרן, אם נמוח - הרי זו נדה, ואם לאו - אינה נדה. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: שני דברים העלה אבא מטבעין ליבנה. מעשה באשה אחת שהיתה מפלת כמין קלפות אדמות, ובאו ושאלו את רבי צדוק, והלך רבי צדוק ושאל לחכמים, ושלחו חכמים לרופאים, ואמרו: יש לה מכה מבפנים, לפיכך מפלת כמין קלפות אדמות - תטיל למים. ואם נמוחו - טמאה. שוב מעשה באשה אחת שהיתה מפלת כמין שערות אדמות, ובאו ושאלו את רבי צדוק, והלך רבי צדוק ושאל לחכמים, ושלחו חכמים לרופאים, ואמרו: שומא יש במעייה, לפיכך היתה מפלת כמין שערות אדמות - תטיל למים. אם נמוחו - טמאה:

ב. המפלת כמין בהמה חיה ועוף - טמאה לידה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: עד שיהא בו מצורת אדם. אמר רבי חנינא בן גמליאל: נראין דברי רבי מאיר - בבהמה, מפני שגלגלי עינו של בהמה דומין לגלגלי עינו של אדם, ונראין דברי חכמים בעופות, שאין בו מצורת אדם. מעשה באשה אחת בצידן שהפילה דמות עורב שלש פעמים, ובא מעשה לפני חכמים, ואמרו: כל שאין בו מצורת אדם - אינו ולד:

ג. צורת פנים שאמרו, אחד מכל צורת פנים חוץ מאזנים. וסנדל שאמרו, דומה לדג שבים, מתחלתו ולד הוא, אלא שנרצף. רבן שמעון בן גמליאל אומר: דומה ללשון של שור הגדול. ולמה אמרו סנדל? והלא אין סנדל שאין עמו ולד! אלא שמה תפיל עמו זכר ותהא מקלקלת לנקה. או שאם תפיל שניהם, אחד לפני שקיעת החמה, ואחד לאחר שקיעת החמה, מונה תחלת לידה לראשון וסוף לידה לאחרון; שליא שאמרו, תחלתה כחוט הערב וסופה כתורמוס וחלולה כחצוצרת. ואין שליא פחותה מטפח. רבן שמעון בן גמליאל אומר: דומה לקרקבן של תרנגול. ולא אמרו שליא ולד אלא שאין שליא בלא ולד:

ד. הטבור - חבור באדם עד טפח ליטמא וליטמא. אבל בבהמה - אינו חבור. עור הבא כנגד פניו של אדם, בין חי בין מת - הרי זה טהור ומתר בהנאה. ואינו שפיר מרקם? אבא שאול אומר: תחלת בריתו מראשו, שתי עיניו כשתי טפין של זבוב. שני חוטמיו כשני טפין של זבוב. פיו מתוח כשעורה וגריתו כעדרשה. ואם היתה נקבה - גריתה כשעורה לארבה. חתוך ידים ורגלים אין בו. ועליו מפרש בקבלה (א"כ י, c): "הלא כחלב תתיכני" וגו':

ה. אין בודקין במים, מפני שהמים עזין ומבערין אותו. ואין בודקין אותו אלא בשמן, מפני שהשמן רך ומזכך. ואין רואין אותו אלא בחמה. המפלת שפיר שאינו מרקם, רבי יהושע אומר: ולד. וחכמים אומרים: אינו ולד. ורבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משם אביו: קורעין אותו, אם יש בו דם - הרי זה נדה, ואם יש בו בשר - הרי זה ולד:

ו. השליא בבית - הבית טמא; דברי רבי מאיר. רבי יוסי ורבי יהודה ורבי שמעון אומרים: הבית טהור. אמרו לו לרבי מאיר: אי אתה מודה שאם הוציאוהו

ישאל - הרי הן כישראליות. מעשה בצדוקי אחד, שסח עם כהן גדול, ונתנה צנורה מפיו ונפלה על בגדיו, בא כהן גדול ושאל את אשתו ואמרה לו: אף על פי שאנו נשי צדוקות - כלן נשאלות לחכמים. רבי יוסי אומר: אנו בקיאים בצדוקות יותר מן הכל, שכלן נשאלות לחכמים חוץ מן אחת היתה שלא הראתה לחכמים, ומתה:

ב. בנות ישראל שלא הגיעו לפרקן - הרי הן בחזקת טהרה, ואין הנשים בודקות אותן. ומשהגיעו לפרקן - הרי הן בחזקת טמאות, והנשים בודקות אותן. רבי יהודה אומר: אף משהגיעו, אין הנשים בודקות אותן, שמא יקלקלו בידיהן, אלא סכות אותן שמן מבפנים ומקנחות אותן מבחוץ, והן נבדקות מאליהן:

ג. דם עובדת כוכבים ודם טהרה של מצרעת, בית שמאי אומרים: כדם מגפתה. ובית הלל אומרים: כרזקה וכמימי רגליה. דם יולדת שלא טבלה - מטמא לח ואין מטמא יבש (דברי רבי מאיר). רבי יהודה אומר: מטמא לח ויבש. רבי אליעזר אומר: מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל (בית שמאי אומרים: מטמא לח ואין מטמא יבש ובית הלל אומרים: מטמא לח ויבש). אמרו בית הלל לבית שמאי: אי אתם מודים (בגדה) שאם הגיעה זמנה לטבל ולא טבלה, וראתה דם שהיא טמאה. אמרו להם בית שמאי לבית הלל: לא! אם אמרתם בגדה שאפלו טבלה וראתה טמאה, תאמר ביולדת שאם טבלה וראתה - שהיא טהורה. אמרו להם: יולדת בזוב תוכיח, שאם טבלה וראתה לאחר ימי ספירה - טהורה, לא טבלה וראתה - טמאה. אמרו להן בית שמאי: הוא הדין והוא התשובה, יולדת בזוב, ימי לידה עולין לה לימי זיבתה:

ד. המקשה, כמה תשפה ותהא זבה? רבי אליעזר אומר: מעת לעת. והלכה כדבריו. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: בית שמאי אומרים יומו. ובית הלל אומרים מעת לעת. המקשה בימי נדה

כספל בבית החיצון שהוא טהור? אמר להם: מפני שבטל בחיצון. אמרו לו: כשם שבטל בחיצון - כך בטל בפנימי. אמר להם: אינו דומה נמוק פעם אחת לנמוק שתי פעמים. יצא מחתך או מסרס - אינו ולד. עד שיצא רבו - הרי הוא כילוד. רבי יוסי אומר: עד שיצא כתקונו. ואיזהו רב ראשו? רבי יוסי אומר: משיצאו צדעיו. אבא חנן משום רבי יהושע אומר: משיצא פדחתו. ויש אומרים משיראו קרני ראשו.

ז. המפלת גוף שאינו חתוף וראש שאינו חתוף, גוף אטום - אין זה ולד. ואיזהו גוף אטום? כדי שינטל מן החי ויחיה - הרי זה ולד. כדי שינטל מן החי וימות - אינו ולד. יד אטומה ורגל אטומה - אין זה ולד. יד חתוכה ורגל חתוכה - הרי זה ולד, ואין חוששין שמא מגוף אטום באו:

ח. המפלת, ואינו ידוע מהו - תשב לזכר ולנקה ולנדה. ולמה אמרו לזכר? שאם תראה יום שלשים וארבעה, ותחזור ותראה יום ארבעים ואחד - תהא מקלקלת עד יום ארבעים ושמונה. וכן לנקה, שאם תראה יום שבעים וארבעה ותחזור ותראה יום שמונים ואחד - תהא מקלקלת עד יום שמונים ושמונה. אמר רבי ישמעאל: מעשה בקלופטרא מלכת אלכסנדריה, שהביאה שפחותיה שנתחיבו מיתה למלך, וקרעתן, ונמצא הזכר נגמר לארבעים ואחד, ונקה לשמונים ואחד. אמרו לו: אין מביאין ראיה מכאן. ומידיכן מביאין ראיה? מי שנכנסה אצל בעלה ומת בעלה מיד, או שבא בעלה ממדינת הים, ומת מיד:

מסכת נדה פרק חמישי

א. בנות כותים - נדות מעריסטן. והכותים - מטמאים משקב תחתון כעליון, מפני שהן בועלי נדות, והן יושבות על כל דם ודם. יום שהיא פוסקת בו סופרת בתוך שבעה. בנות הצדוקין, בזמן שנהגות ללכת בדרוכי אבותיהן - הרי הן ככותיות. פרשו לדרוכי

יולדת בזוב. המקשה שלשה ימים ויצא הולד דרך דופנה - הרי זו יולדת בזוב. רבי שמעון אומר: אין זו יולדת בזוב. ודם היוצא משם - טמא. רבי שמעון מטהר:

ו. הפולטת שכבת זרע מבפנים - טמאה. רבי שמעון אומר: דיה כבועלה, מה בועלה אינו מטמא מבפנים ככחוק, אף היא אינה מטמאה בפנים ככחוק. תינוקת בת יום אחד - לנדה. אמר רבי יוסי: מעשה בעין בול והטבילוה קדם לאמה. בת שלש שנים מתקדשת בכיאה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: בת שלש שנים ויום אחד. אחר זמן של בדיקות הבן והבת, אף על פי שאמרו אין אנו יודעים לשם מי נדרנו ולשם מי הקדשנו - נדריהם נדר הקדשן הקדש. מעשה ברבי חנינא, שהדירו אביו בנזיר, והביאו אביו לפני רבן גמליאל, והיה רבן גמליאל בודקו אם בא לכלל הסימנין. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אם בא לכלל עונות נדרים. אמר רבי: אל תצטער, אם ברשות אבא אני - הרי רשות אבא עלי והריני נזיר למפרע, אם ברשות עצמי אני - הריני נזיר מעכשיו. עמד ונשקו על ראשו, אמר: מבטח אני בשם השמים שאין זה נפטר מן העולם עד שיורה הוראות בישראל. ולא נפטר מן העולם עד שהורה הוראות בישראל. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: אני ראיתי שהיה מורה הוראות בישראל:

ז. מעשה בתינוק אחד שהקדיש קרדמו לשמים, והביאו אביו לפני רבי עקיבא, והיה רבי עקיבא בודקו, אמר לו: בני, למי הקדשת? שמא לחמה וללכנה ולכוכבים ולמזלות שהן יפין? אמר לו: לא הקדשתי אלא למי שהברזל שלו! אמר רבי עקיבא: בדוק זה ומתקן. שוב מעשה בתינוק אחד, שהיו באין עמו נכרים בספינה, ועמד עליהן נחשול, והיו זועקין לאלהיהם כענין שנאמר (ינה א. ה): "ויראו המלחים ויזעקו איש אל אלהיו". אמר להן אותו התינוק: עד מתי אתם נשטין? זעקו

- נדה. בימי זיבה - טהורה. קשתה יום אחד ושפתה שנים, או שקשתה שנים ושפתה יום אחד, או ששפתה וקשתה וחזרה ושפתה - הרי זו יולדת בזוב. אבל שפתה יום אחד וקשתה שנים, או ששפתה שנים וקשתה יום אחד, או שקשתה ושפתה, וחזרה וקשתה - אין זו יולדת בזוב. שופי סמוך ללידה - הרי זו יולדת בזוב. חניניה בן חנינאי משום רבי יהושע אומר: כל שחל קשוי שלה ביום שלישי שלה, אפלו כל היום בלה בשפי - אין זו יולדת בזוב: כמה היא קשויה ויהא תלוי בולד? אפלו ארבעים וחמשים יום; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר משום רבי טרפון: דיה חדשה. כיצד? קשתה שנים מן השמיני ואחד מן התשיעי, אפלו בתחלת תשיעי לדה - הרי זו יולדת בזוב. אבל יום אחד בשמיני ושנים בתשיעי, אפלו בסוף תשיעי לדה - אין זו יולדת בזוב. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: ארבעה עשר כיוולדת נקבה. לפיכך אם קשתה שבועה עשר יום - שלשה הראשונים ראויין לזיבה, והרי היא יולדת בזוב:

ה. יש מקשה עשרים וחמשה יום, ואינה זכה. כיצד? שנים בלא עת, ושבועה נדה, ושנים לאחר נדה, וארבעה עשר של קשוי. אבל אי אפשר שתקשה עשרים וששה יום במקום שאינו ולד, ולא היא יולדת בזוב. יש רואה מאה ימים ואינה זכה. כיצד? שנים בלא עת, ושבועה נדה, ושנים לאחר נדה, ושמונים של נקבה, ושבועה נדה, ושנים שלאחר נדה. רבי מאיר אומר: מאה וחמשים. שנים בלא עת, ושבועה נדה, ושנים שלאחר נדה, וחמשים של קשוי, ושמונים של נקבה, ושבועה נדה, ושנים של אחר נדה. אמרו לו: אם כן יש מקשה כל ימיה ולא תהא זכה בהן. אמר להם: אין קשוי לנפלים. היתה בחזקת מעברת וקשתה שלשה ימים זה אחר זה - אסורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה. קשתה ואחר כך הפילה דבר שאינו ולד - הרי זו

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

למי שברא הים! וברא מעשה לפני חכמים,
ואמרו: בדיק זה ומתקן:

בוהל מלמעלה - הביאה סימני מלמטה.
צמל מלמעלה - נתפשטה הכף מלמטה:

מסכת נדה פרק ששי

א. בן תשע שנים ויום אחד. גר עמוני ומואבי מצרי ואדומי, כותי, נתין, חלל וממזר שבא על בת כהן לוי וישראל - פוסלין מן הכהונה. רבי יוסי אומר: כל שזרעו כשר - כשרין, וכל שזרעו פסול - פסוליין. רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל שאתה רשאי לשא בתו - אתה רשאי לשא אלמנותו:

ב. בן תשע שנים שהביא שתי שערות - שומא. מבן תשע שנים ויום אחד עד בן שתיים עשרה שנה ויום אחד שהביא שתי שערות - שומא. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: סימן. בן שלש עשרה שנה ויום אחד שהביא שתי שערות - הרי הוא כאיש לכל דבר. בן ארבע עשרה שנה וכן חמש עשרה שנה שלא הביא שתי שערות - הרי הוא כבן תשע לכל דבר. בן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות, אף על פי שהביא אחר מכאן - הרי הוא כסריס לכל דבר. בת עשרים שנה שלא הביאה שתי שערות, אף על פי שהביאה לאחר מכאן - הרי היא כאילונית לכל דבר. רבי יוסי בן כפר אומר: שנת עשרים שנכנסו ממנו שלשים יום - מונין אותה שנה שלמה. וכן הורה רבי בלוד על תינוקות בת שמונה עשרה שנכנסו הימנה שלשים יום - שתהא כתינוקת בת שמונה עשרה שנה ויום אחד לכל דבר:

ג. ואלו הן סימני בוגרת, רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: משיק שקשו הדדין. רבי יוחנן בן ברוקא אומר: משיכסוף ראש החטם. רבי יוסי אומר: משיקיף עטרה. רבי שמעון אומר: משתפשט הכף. וכן היה רבי שמעון אומר: כשם שאמרו שלשה סימני מלמעלה, כך אמרו שלשה סימני מלמטה, פנה מלמעלה - לא הביאה סימני מלמטה.

ד. עד מתי תינוקת ממאנת? עד שתביא שתי שערות; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: עד שירבה השחור על הלבן. רבי יוסי אומר: עד שתקיף עטרה (רבי שמעון אומר: עד שיחפשט את הכף. בן שלקית אומר: עד שתכלכל). אמר רבי שמעון: מצאתי חנינא בן חכינאי מצדן, אמר לי: כשתלך אצל רבי עקיבא, אמור לו: עד מתי תינוקת ממאנת? אם יאמר לך עד שתביא שתי שערות, אמור לו: והלא במעמד כלכם העיד בן שלקית ביבנה עד שתכלכל. כשבאתי והרצתי דברים לפני רבי עקיבא, אמר לי: כלכל איני יודע, בן שלקית איני מכיר, אלא עד שתביא שתי שערות:

ה. שתי שערות שאמרו, אפלו אחת על גבה ואחת על כרסה. אחת על גבי קשרי אצבעותיה של יד ואחת על גבי קשרי אצבעותיה של רגל; דברי רבי שמעון בן יהודה איש כפר עכו, שאמר משום רבי שמעון: כל הנבדקות - נבדקות על פי נשים. וכן היה רבי אלעזר מוסר לאמו, ורבי ישמעאל היה מוסר לאשתו. רבי יהודה אומר: לפני הפרק ולאחר הפרק - נשים בודקות אותן, תוך הפרק - אין הנשים בודקות אותן, שאין משיאין ספקות על פי הנשים. רבי שמעון אומר: אף תוך הפרק נאמנת האשה, להחמיר אבל לא להקל. כיצד? נאמנת האשה לומר קטנה היא שלא תחלץ, וגדולה היא שלא תמאן. אבל אין נאמנת לומר 'קטנה היא' שתמאן, ויגדולה היא שתחלץ:

ו. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: כך היו מפרשין ביבנה ואמרו: כיון שבא התחתון - שוב אין משגיחין בעליון. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בנות זכרין - תחתון ממהר לבוא. בנות כפרים - עליון ממהר לבוא, שטוחנות ברחים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בנות עשירים - צד הימין ממהר

לבוא, שגישוף באפרקסותן. בנות עניים -
 צד השמאל ממהר לבוא, מפני שמביאין
 כדי מים ונושאות אחיהן על גיססיהן:

ז. כל המטמא באהל המת - מטמא טמאת
 שבעה. יש מטמא טמאת שבעה ואין
 מטמא טמאת האהל; כל שיש לו קרנים -
 יש לו טלפים. ויש שיש לו טלפים ואין לו
 קרנים; כל הנוטל צדקה - נוטל מעשר עני.
 ויש נוטל מעשר עני ואינו נוטל צדקה:

ח. דם הנדה ובשר המת, כל אלו שהרקיבו
 - הרי אלו טהורין. משום רבי נתן אמרו:
 פת שעפשה אינו מטמא טמאת אוכלין
 (ושרין אותה במקומה). וכמה הוא שריתן
 בפושרים? מעת לעת. יהודה בן נקיסא
 אומר: תחלתה אף על פי שאין סופה. רבן
 שמעון בן גמליאל אומר: עד שיהא
 פושרין מעת לעת: אמר רבי מאיר: מפני
 מה אמרו בשרץ שנמצא במקו, מטמא
 למפרע עד שיאמר: 'בדקתי את המבוי הזה
 ולא היה בו שרץ', או עד שעת כבוד, מפני
 שחזקת בני ישראל בודקין בשעת
 כבודיהם, ואם לא בדקו - הפסידו הן
 למפרע. ומפני מה אמרו כתם שבחלוק
 מטמא למפרע, עד שתאמר: 'בדקתי את
 החלוק הזה ולא היה בו כתם', או עד שעת
 כבוס, מפני שחזקת בנות ישראל בודקות
 חלוקיהן בשעת כבוסיהן, ואם לא בדקו -
 הפסידו הן למפרע. רבי אחא אומר: תחזור
 ותכבס, אם דעה מראיתו - בידוע שהוא
 לאחר כבוס, ואם לאו - בידוע שקדם
 כבוס. רבי אומר: אינו דומה כתם שלפני
 כבוס ככתם שלאחר כבוס, שלפני הכבוס
 - מגלד, שלאחר הכבוס - מקדיר:

ט. קרדם שנגנב בתוך הבית - מטמא
 למפרע, עד שיאמר: 'נעלתי את המקום
 הזה'. רבן שמעון בן גמליאל מטהר, שאנו
 אומרים שמא השאלו לאחר ושכחה, או
 שמא נטל מזוית זו והניחו בזוית אחרת.
 אחרים אומרים משום רבי נתן: כל
 הכתמים הנמצאים במרחצאות של נשים -

טמאין. בית המרחץ של כותים - מטמא
 באהל מפני שקוברין שם את המתים. רבי
 יהודה מטהר, מפני שחלדה וברדלס גוררין
 אותם מיד:

י. שדה שגאבד בה קבר - נאמן הכותי
 לומר: 'אין שם קבר', לפי שאינו מעיד על
 גופו של קבר. ואילן שמסיד על הארץ -
 נאמן הכותי לומר: 'אין תחתיו קבר', לפי
 שאינו מעיד אלא על גופו של קבר:

יא. תולה בכל דבר שיש לה לתלות. מעשה
 ותלה רבי מאיר בקילור. ורבי תלה בשרץ
 של שקמה. ספק עברה בשוק של טבחים
 ספק לא עברה - הרי זו אינה תולה. עברה,
 ספק נתזה עליה ספק לא נתזה עליה - הרי
 זו תולה. נתעסקה באדם - אינה תולה.
 בשחור במועט - אינה תולה, במרבה -
 תולה. בנכרית, רבי מאיר אומר: עד שתהא
 נכרית ראויה לראות. תולה חמורה בקלה.
 כיצד תולה? בשומרת יום כנגד יום בשני
 שלה, ובסופרת שבעה שלא טבלה, לפיכך
 היא מתקנת ונחברתה מקלקלת. רבי אומר:
 אינה תולה, לפיכך שתיהם מקלקלות. הכל
 שוין שהיא תולה בשומרת יום בראשון
 שלה, וביושבת על דם טהר, ובתולה
 שדמיה טהורים:

יב. נמצא על חלוק בנה השוכב בצדה -
 הרי זו טמאה, מפני שמתהפך. ולא על בנה
 בלבד אמרו, אלא כל אדם, אלא שדברו
 חכמים בהוה. נמצא על פסיקיא שלה -
 הרי זו טמאה, שבשעה שמתרת מתחתה -
 נוגעת בתורפה. היתה מכה על ירכה -
 תולה. על צוארה שהיא יכולה לתלות -
 תולה. על כתפה שאינה יכולה לתלות -
 אינה תולה, ואינה אומרת: 'שמא ביד
 הוליקה לשם'. נמצא על קשרי אצבעותיה
 - טמאה, מפני שהידיים עסקניות הן. היו
 עליה שני כתמים אחד מלמעלה ואחד
 מלמטה, אף על פי שהתחתון גדול
 והעליון קטן - תולה את התחתון בעליון

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

עד כגריס, שאני אומר ממקום שבא העליון בא התחתון:

פי שלא הרגה (תולה בכנה ובבעלה), וכדבריו אנו מורים:

מסכת נדה פרק שביעי

א. נמצא על בית יד אנקלי שלה, אם מגיע כנגד תורפה - טמאה. ואם לאו - טהורה. היתה פושטתה ומתפסה בה בליה. כל מקום שנמצא בה כתם - טמאה, מפני שהוא חוזר. אמר רבי אליעזר ברבי יוסי: הלכה זו הוריתי ברומי לטמאה, וכשבאתי אצל חברי, אמרו לי: יפה הורית:

ב. לבשה שלשה חלקין הבדוקין לה, ונמצא על הפנימי, ולה לתלות - הרי זו תולה על החיצון. ואין לה לתלות - אינה תולה. קצרה שלבשה חלוקה של ארפה, וארפה שלבשה חלוקה של קצרה, אם הגיע כנגד בית תורפה של ארפה - שתייהן טמאות. כנגד בית תורפה של קצרה, קצרה - טמאה. וארפה - טהורה:

ג. שתיים שהיו טוחנות בריחים של יד, נמצא על הרגל הפנימי - שתייהן טמאות. על הרגל החיצונה - היא טמאה וחברתה טהורה. נמצא בינתיים - שתייהן טמאות. מעשה ונמצא על שפתו של אמבטי, ועל עלי של זית בשעה שהן מסיקות את התנור, ובא מעשה לפני חכמים וטמאום. רבי נחמיה אומר: על דבר שאינו מקבל טמאה - טהור. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם הרגה מאכלת - תולה. ואם לאו - אינה תולה. וחכמים אומרים: בין כך ובין כך - תולה. אמר רבן שמעון בן גמליאל: אני אומר דבר אחד והם אמרו דבר אחד, לדברי אין סוף, ולדבריהם אין סוף. לדברי אין סוף, אין לה אשה שהיא טהורה, שאין לה כל מטה שאין עליה כמה טפי דם מאכלת. לדבריהם אין סוף, שאין לה אשה שאינה טהורה לבעלה, שאין לה כל סדין וסדין שאין עליה כמה טפי דמים. אבל רואה אני את דברי רבי חנינא בן גמליאל מדברי ומדבריהם, שהיה אומר: תולה במאכלת עד כגריס של פול, אף על

ד. כתם הארץ - מצטרף. טפי טפין - אין מצטרפין. רבי אלעזר בר צדוק אומר: העד שהוא נתון תחת הכר ונמצא עליו דם, אם עגל - טהור, מפני שהוא דם מאכלת, ואם משוך - טמא מפני שהוא דם הקנוח:

ה. האשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם, אם עומדת - טמאה, ואם יושבת - טהורה; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: בין כך ובין כך - טהורה. איש ואשה שעשו צרכיהם בתוך הספל, ונמצא דם על המים, רבי מאיר ורבי יוסי אומרים: תולה. ורבי שמעון אומר: אינו תולה:

ו. דם היוצא עם הרעי - טהור. דם המנטף, בין לפני המים בין לאחר המים - טמא. הנמצא בתוכו - טהור. למגעות ולהיסטות - הולכין אחר הרב:

מסכת נדה פרק שמיני

א. הרי שהיתה נשאת והיתה רואה דם בשעת תשמיש - משמשת פעם ראשונה, שניה ושלישית, מכאן ואילך - אינה משמשת, אלא תתגרש ותנשא לאחר. נשאת לאחר והיתה רואה דם בשעת תשמיש - משמשת פעם ראשונה שניה ושלישית, מכאן ואילך - לא תשמש, אלא תתגרש ותנשא לאחר. נשאת לאחר והיתה רואה דם בשעת תשמיש - משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית. עד כמה מתרת לנשא? עד שלש. יתר מכאן - אסורה עד שתבדוק את עצמה. כיצד בודקין אותה? מביאין שפופרת ונותן לתוכה מכחול, ומביא מוך ונותן בראש המכחול, נמצא על ראשו - הרי זו טמאה, מפני שהוא דם המקור, ועל הצדדין - הרי זו טהורה, מפני שהוא דם צדדין. אם יש לה וסת - הרי זו תולה לוסתה. אם יש לה מכה - הרי זו תולה בה. ואם היתה דם נדתה משנה מדם מקתה - הרי זו אינה תולה:

נגוב ובאמצע לח, בְּדָקוּ וּמְצָאוּ שֵׁם בּוֹר
גִּדּוּל שֶׁל מַתִּים:

ד. וְאִיזְהוּ רַק תִּפְל? כֵּל שְׂלָא טַעַם כְּלוּם
מִבְּעֵרְב. יִשָּׁן כֵּל הַיּוֹם - אִינּוּ עוֹשֶׂה רַק
תִּפְל. נְעוּר כֵּל הַלֵּילָה עַד הַבֶּקֶר - עוֹשֶׂה רַק
תִּפְל. מִי לְעִיסַת גְּרִיסִין שֶׁל חֶלְקֵת נֶפֶשׁ, רַבִּי
יְהוּדָה אָמַר: מִי גְרִיסִין רוֹתַח וְעוֹבֵר שִׁיתָן
לְתוֹכוֹ מֶלַח:

ה. מִי רִגְלִים שֶׁהִתְמִיצוּ. וְכִמָּה הִיא חֲמוּצָן?
שְׁלֹשָׁה יָמִים. נֶתֶר - זו נֶתֶר אֶלְפִסְנִדְרִית.
בוּרִית וּקְמוּלִיא וְאַשְׁלֵג, מְכַל מְקוֹם
מְקַשְׁקֵשׁ וְאִין צְרִיךְ לִנְגָבוּ. הַעֲבִירָן שְׂלָא
כְּסֻדְרָן, רֵאשׁוֹנִים - עָלוּ לוֹ, וּשְׁנָיִים - לֹא
עָלוּ לוֹ:

ו. הַעֲבִיר עָלָיו שְׁבַע סַמְנִין וְלֹא עֶבֶר.
וְשֵׁנָה וְעֶבֶר - הַטְּהָרוֹת טְהוּרוֹת. שְׁשָׁה
סַמְנִין וְלֹא עֶבֶר, סַאפּוֹן וְעֶבֶר - הַטְּהָרוֹת
תְּלוּיוֹת, שְׂאֵלוֹ הַעֲבִיר עָלָיו הַשְּׁבִיעִי, שְׂמָא
הָיָה עוֹבֵר:

ז. דָּם הַנְּדָה וְדָאֵי - מִעֲבִיר עָלָיו שְׁבַע
סַמְנִין וְנוֹטֵל. הַשֶּׁק וְהַעוּר - אִין מִעֲבִירִין
עָלֵיהֶן שְׁבַע סַמְנִין וּמִבְּטָלִין. הַבְּגָד
הַצְּבוּע - מִטְּמֵא בְּכַתְּמִים. וְרַבִּי נֶתָן בֶּן יוֹסֵף
אָמַר: אִינּוּ מִטְּמֵא בְּכַתְּמִים, שְׂלָא תִקְנּוּ
בְּגָדֵי צְבָעוֹנִין לְאַשָׁה אֶלָּא לְהַקֵּל עַל
כַּתְּמֵיהֶן. בְּגָד שְׂאָבֵד כְּתָם - מִעֲבִיר עָלָיו
שְׁבַע סַמְנִין וּמִבְּטָלוּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן
אֶלְעָזָר אָמַר: בּוֹדְקוֹ שְׁכוֹנוֹת שְׁכוֹנוֹת.
אֲבָדָה בּוֹ שְׁכַבַת זָרַע, אִם הָיָה חֹדֵשׁ -
בּוֹדְקוֹ בְּמַחַט. שַׁחַק - בּוֹדְקוֹ בְּחִמָּה:

ב. נֶאֱמַנְתָּ אִשָּׁה לֹאמַר: יֵשׁ בִּי מִכָּה
בְּמִקְוֶה, וְיֵאִין בִּי מִכָּה בְּמִקְוֶה; דְּבַרֵי רַבִּי.
רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי
מֵאִיר: דָּם הַיּוֹצֵא מִן הַמִּקְוֶה, אֵף עַל פִּי
שְׁבִדּוּעַ שְׁהוּא דָם הַמִּכָּה - טְמֵא. וְרַבּוּתֵינוּ
אָמְרוּ: דָּם הַמִּכָּה - טְהוּר. הִיתָה בּוֹדֶקֶת
בְּיָמִין וְהִיא טְמֵאָה, בְּשִׂמְאָל וְהִיא טְהוּרָה -
לֹא תִבְדּוֹק אֶלָּא בְּשִׂמְאָל. בְּחֶצֶר וְהִיא
טְהוּרָה, בְּטָרְקִלִין וְהִיא טְמֵאָה - לֹא תִבְדּוֹק
אֶלָּא בְּחֶצֶר. בְּעֶצְמָה וְהִיא טְמֵאָה, בְּחִבְרָתָה
וְהִיא טְהוּרָה - לֹא תִבְדּוֹק אֶלָּא בְּחִבְרָתָה;
כִּיצַד תּוֹלוֹת זוּ בּוֹז? עֲבָרָה וְשִׂאֵינָה עֲבָרָה -
תּוֹלָה עֲבָרָה בְּשִׂאֵינָה עֲבָרָה. מְנִיקָה וְשִׂאֵינָה
מְנִיקָה - תּוֹלָה מְנִיקָה בְּשִׂאֵינָה מְנִיקָה. זְקָנָה
וְשִׂאֵינָה זְקָנָה - תּוֹלָה זְקָנָה בְּשִׂאֵינָה זְקָנָה.
בְּתוֹלָה וְשִׂאֵינָה בְּתוֹלָה - תּוֹלָה בְּתוֹלָה
בְּשִׂאֵינָה בְּתוֹלָה. הִיוּ שְׁתֵּייהֶן מְעַבְרוֹת,
שְׁתֵּייהֶן מְנִיקוֹת, שְׁתֵּייהֶן זְקָנוֹת, שְׁתֵּייהֶן
בְּתוֹלוֹת - זוֹ הִיא שְׂאֵמְרוֹ: 'לֹא הִיוּ רְאוּיוֹת
לְרֵאוֹת' - רוֹאִין אוֹתָן כְּאֵילוֹ הֵן רְאוּיוֹת
לְרֵאוֹת:

ג. בְּתוֹלָה עֲבָרָה וּמְנִיקָה וּזְקָנָה - אִין תּוֹלוֹת
זוּ בּוֹז. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: מַעֲשֶׂה בְּשִׁקְמָה
שְׁבַכְפָּר סָבָא שְׁהֵם מְחִזִּיקִין בּוֹ טְמֵאָה,
בְּדָקוּהוּ וְלֹא מְצָאוּ תַחְתּוּי כְּלוּם. פַּעַם אַחַת
בָּא הַרוּחַ וּפְרַכְתּוֹ מִשְׂרָשׁוֹ, וְנִמְצְאוֹת גְּלִגְלוֹת
שֶׁל מַת שְׁלֵמָה דְּבוּקָה בְּשִׂרְשׁוֹ. אָמְרוּ לוֹ:
מִשֶּׁם רְאִיָּה? שְׂמָא לֹא בְּדָקוּהוּ כָּל צָרְכוֹ.
אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַעֲשֶׂה בְּמַעֲרַת שֶׁל שִׁיחִין
שְׁהִיוּ מְחִזִּיקִין בּוֹ טְמֵאָה, בְּדָקוּהוּ עַד
שֶׁהִגִּיעַ לְקִרְקַע שְׁהִיתָה חֶלְקָה כְּצַפְרָן, פַּעַם
אַחַת נִכְנְסוּ פּוֹעֲלִין לְתוֹכָהּ מִפְּנֵי גְשָׁמִים,
וּכְשֶׁהִיוּ מִהֲרָסִים בְּקִרְדָּמוֹת, בְּדָקוּ וּמְצָאוּ
שֵׁם מְכַתְּשַׁת מְלֵאָה עֲצָמוֹת. אָמְרוּ לוֹ: מִשֶּׁם
רְאִיָּה? שְׂמָא לֹא בְּדָקוּהוּ כָּל צָרְכוֹ. אָמַר
רַבִּי שְׂאוּל: מַעֲשֶׂה בְּסַלְעַת בֵּית חוֹרִין שְׁהִיוּ
מְחִזִּיקִין בּוֹ טְמֵאָה, וְאִינָן יְכוֹלִין לְבַדְּקָן
מִפְּנֵי שְׁהִיָּה מְרַבָּה. אָמַר לָהֶם זְקַן אַחֵר:
הִבִּיאוּ לִי סִדִּין, הִבִּיאוּ לוֹ סִדִּין וְשִׂרְאוּ
בְּמִים וּפְרָשׁוּ עַל גְּבוּ, וְנִמְצָא מִן הַצְּדָדִין

				Standard Time	
3 Nov	ראשון Sunday	ב 2	בבלי: בבא בתרא קלא ירושלמי: סוכה י' תוספתא: נדה ב נ"ך: איוב מ-מא רמב"ם: שגגות ה	6:30.....נץ החמה 9:04.....סו"ז קר"ש - גר"א 9:55.....סו"ז תפלה - גר"א 6:02.....צה"כ לשיטת ר"ת	5:17.....עלות השחר 8:28... מג"א - קר"ש 9:31... מג"א ... סו"ז תפלה - שקיעה
4 Nov	שני Monday	ג 3	בבלי: בבא בתרא קלב ירושלמי: סוכה יא תוספתא: נדה ג נ"ך: איוב מב - שיר השירים א רמב"ם: שגגות ו	6:31.....נץ החמה 9:04.....סו"ז קר"ש - גר"א 9:56.....סו"ז תפלה - גר"א 6:01.....צה"כ לשיטת ר"ת	5:18.....עלות השחר 8:28... מג"א - קר"ש 9:32... מג"א ... סו"ז תפלה - שקיעה
5 Nov	שלישי Tuesday	ד 4	בבלי: בבא בתרא קלג ירושלמי: סוכה יב תוספתא: נדה ד נ"ך: שיר השירים ב-ג רמב"ם: שגגות ז	6:32.....נץ החמה 9:05.....סו"ז קר"ש - גר"א 9:56.....סו"ז תפלה - גר"א 6:00.....צה"כ לשיטת ר"ת	5:19.....עלות השחר 8:29... מג"א - קר"ש 9:32... מג"א ... סו"ז תפלה - שקיעה
6 Nov	רביעי Wednesday	ה 5	בבלי: בבא בתרא קלד ירושלמי: סוכה יג תוספתא: נדה ה נ"ך: שיר השירים ד-ה רמב"ם: שגגות ח	6:33.....נץ החמה 9:05.....סו"ז קר"ש - גר"א 9:57.....סו"ז תפלה - גר"א 5:59.....צה"כ לשיטת ר"ת	5:20.....עלות השחר 8:29... מג"א - קר"ש 9:33... מג"א ... סו"ז תפלה - שקיעה
7 Nov	המישי Thursday	ו 6	בבלי: בבא בתרא קלה ירושלמי: סוכה יד תוספתא: נדה ו נ"ך: שיר השירים ו-ז רמב"ם: שגגות ט	6:34.....נץ החמה 9:06.....סו"ז קר"ש - גר"א 9:57.....סו"ז תפלה - גר"א 5:57.....צה"כ לשיטת ר"ת	5:21.....עלות השחר 8:30... מג"א ... סו"ז תפלה - שקיעה
8 Nov	ששי Friday	ז 7	בבלי: בבא בתרא קלו ירושלמי: סוכה טו תוספתא: נדה ז נ"ך: שיר השירים ח - חת א רמב"ם: שגגות י	6:35.....נץ החמה 9:07.....סו"ז קר"ש - גר"א 9:57.....סו"ז תפלה - גר"א 5:56.....צה"כ לשיטת ר"ת	5:22.....עלות השחר 8:31... מג"א ... סו"ז תפלה - שקיעה
9 Nov	שב"ק Shabbos	ח 8	בבלי: בבא בתרא קלז ירושלמי: סוכה טז תוספתא: נדה ח נ"ך: חת ב-ג רמב"ם: שגגות יא	6:37.....נץ החמה 9:07.....סו"ז קר"ש - גר"א 9:58.....סו"ז תפלה - גר"א 5:55.....צה"כ לשיטת ר"ת	5:24.....עלות השחר 8:31... מג"א ... סו"ז תפלה - שקיעה

ווען א מענטש שמועסט זיך אויס מיטן אייבערשטן, וועט דאס שפעטער העלפן און אויסלייזן זיינע קינדער. (ספר המדות אות התבודדות חלק ב' סיקן א')